PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

- Cena 90 lir

Leto XXVIII. Št. 199 (8292)

TRST, četrtek, 24. avgusta 1972

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni «Doberdob» v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 pa v tiskarni «Slovenija» v gozdu pod Vojskim pri Idriji. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

VLADA JE ŠE VEDNO NA POČITNICAH IN MOLČI

Naraščanje cen in barvna TV v ospredju ostrih polemik

Po neuradnih ocenah so cene narasle za 6 odstotkov
Odločen poseg organizacij italijanskih zadružnikov

RIM, 23. — Naraščanje cen ter istočasno škandal o barvni televiziji sta še vedno osrednji vprašanji, okrog katerih se bije ostra polemika in zaradi katerih se je vlada očitno znašla v resnih težavah. Predsednik vlade Andreotti je še vedno na poletnih počitnicah, vendar so mu menda že poslali izsledke prefektur in druge analize, iz katerih izhaja strmo zvišanje cen nekaterih osnovnih živil, do katerega je prišlo med počitniškim razdobjem. Andreotti se bo menda vrnil v Rim v sredini prihodnjega tedna, ko se bo sestal s predstavniki zainteresiranih kategorij.

Uradnih podatkov o naraščanju cen v zadnjem razdobju ni, poleg tega je težko izdelati statistiko dinamike cen, saj je tržišče zlasti v poletnih mesecih nenormalno, ko to po mestih številne trgovine zaprte, zaradi tega pa se mnogo več proda v letoviščarskih krajih.

Po splošnih ocenah so se cene zvišale za 6 odst., zlasti se je zvišala cena mesa in to za 30 odstotkov v primerjavi z lani ter za 5 odstotkov v avgustu. V zadnjem razdobju se je za 15 do 25 lir pri kg zvišala cena kruha razen seveda najslabše vrste, ki pa ga skoro ni v prodaji. Za vino navajajo povišanje 10 odstotkov skoro povsod v Italiji, za testenine 5-6 odstotkov, za sladkor 5 lir pri kg, mleko v zasebnih mlekarnah 15 odst., maslo in sir 20 odst., sadje in zelenjava 30 odst., oljčnjo olje 10 odst. ter oblačila na splošno za 6-10 odstotkov.

V razpravo so danes posegli Vsedržavna zveza zadrug in posojilnic, ki je skupaj z Vsedržavnim združenjem prodajnih zadrug in Združenjem kmetijskih zadrug preučila položaj po počitnicah. V poročilu pravijo, da je prišlo do strmega naraščanja cen zlasti prehrambenih izdelkov. Vzroki so v poslabšanju gospodarskega položaja zaradi vladne politike. Reforme so ustavili in odprli so pot špekulaciji ter parasitskim dohodkom.

Italijanski zadružniki pravijo, da v takem položaju nima smisla uvajati maksimiranih cen za blago na drobno, saj se z njimi ne preprečuje razmetavanj niti špekulacij, do katerih prihaja na tržišču na debelo, kot se tudi na tak način ne zagotavlja pristnosti in kvalitete izdelkov. Posebno pozornost je treba posvetiti živinoreji in vrtnarstvu. Zadružniki končno zahtevajo, da bodo sodelovali pri razgovorih, ki jih bo imel predsednik vlade s sindikati in s predstavniki trgovcev, saj je zadružništvo demokratična oblika posredovanja in predstavlja način reševanja obstoječih perečih vprašanj.

Do ostrega spora med prefekturo in trgovci prihaja v Rimu v zvezi z govoricami, da nameravajo uvesti maksimirane cene na drobno. Generalni ravnatelj Confcomercio Capritti je v tej zvezi po razgovoru s prefektom Ravallijem izjavil, da se maksimalnih cen sploh ne more uveljaviti, saj bi določili maksimalne cene za nekatere vrste izdelkov, za nekatere kakovosti in bi se na splošno položaj sploh ne izpremenil. Zahteval je poseg države pri uvozu mesa, da se prepreči previsoko število posrednikov pri trgovini s sadjem in zelenjavo, da se razbije razne monopole in prepreči preveliko število posrednikov na splošno. 130 italijanskih tržnic s sadjem in zelenjavo na debelo je skrajno zastarelih in ne morejo vršiti svoje naloge. Trgovci na drobno pa so v rokah onih, ki jim dostavljajo blago in so žrtve zvišanj cen, ki jih je nekdo drugi določil. V tej zvezi je Capritti navedel primer tare pri prodaji sadja in zelenjave, ki se v Italiji prodaja izključno v lesenih zabojčkih, ki dosežejo 20 odstotkov skupne teže blaga, ker se noče uvesti standardna embalaža, ki bi dosegla največ 6 odstotkov teže.

Polemika okrog barvne televizije so ponovno razvnema. V tej zvezi so nekateri pogledali, kaj pravi petletni gospodarski načrt in kakšne podatke predvideva če bi tudi v Italiji uvedli barvno televizijo. Pri tem se upošteva razširjenost barvnih televizorjev v drugih evropskih državah: 500 tisoč v Franciji, en milijon v Veliki Britaniji in dva milijona in pol v Nemčiji: Na tej osnovi predvidevajo, da bi bilo v Italiji prvo leto 80 tisoč barvnih televizorjev, drugo leto 200 tisoč, tretje 350 tisoč, četrto 550 tisoč in peto en milijon televizorjev. Izdatki bi torej dosegli 400 milijard lir. V istem razdobju bi dodatna najemnina za televizijske oddaje znašala 20 milijard lir, ki bi jih morali plačati tudi oni, ki ne bi imeli barvnega televizorja.

V zvezi z barvnimi oddajami trdi član vodstva PSI prof. Silvano Labriola, da Andreottijeva vlada ni sposobna, da bi kaj takega zagovarjala v parlamentu. Zaradi tega je morala vse napraviti na skrivaj, v resnici pa niso obvestili niti vseh ministrov in kolikor je do sedaj znano sta vse sklenila dva ministra in palača Chiggi. Najvidnejši predstavniki vlade so vesti izvedeli iz dnevnikov in tajnik stranke, ki je sestavni del večine, je moral zagrositi s krizo, da je lahko izvedel nekaj več.

NA KONVENCIJI REPUBLIKANSKE STRANKE V MIAMI BEACHU

Nixon znova imenovan za kandidata na prihodnjih predsedniških volitvah

Predsednik Nixon ob prihodu v Miami Beach.

Imenovanje je predlagal newyorški guverner Rockefeller

Miami Beach, 23. — Kot je bilo pričakovati, je bil Nixon, rekli bi soglasno, ponovno imenovan za republikanskega kandidata na prihodnjih predsedniških volitvah, ki bodo 7. novembra. Samo eden od delegatov na konvenciji, ki zaseda v Miami Beachu, je glasoval za McCloskeyja, republikanskega kongresista, ki se je le simbolično postavil po robu Nixonu.

Čeprav ni bilo nobenega dvoma o Nixonovi zmagi na konvenciji, so njegovo imenovanje v dvorani, ki je bila nabito polna, pozdravili z nepopisnim navdušenjem. Med burnim ploskanjem so s stropa dvorane spustili 30 tisoč rdečih, belih in plavih balončkov. Kot je običaj, kandidat za predsedniške volitve ni bil navzoč v dvorani ob imenovanju. Sicer pa Nixon se ni udeležil niti celotnega prvega dela konvencije, ker ni želel poseči zlasti v razpravo o notranjih vprašanjih stranke. Imenovanje je Nixon pričakoval nekaj kilometrov od Miami Beacha v svoji letni rezidenci v Key Biscayneju. Predsednik bo prišel na konvencijo nocoj in bo imel govor o sprejemu imenovanja ter bo predlagal za podpredsednika sedanjega podpredsednika Spira Agnewa.

Imenovanje Nixona za predsedniškega kandidata na prihodnjih volitvah je predlagal newyorški guverner, njegov nasprotnik za predsedniško mesto na prejšnjih volitvah, Rockefeller. V svojem govoru je poudaril, da medtem ko so drugi obupali, je Nixon delal, da bi dosegel konec vojne v Vietnamu, sprejel je odločno stališče na Bližnjem vzhodu, navezal je stike s Pekingom in Moskvo in je dosegel s Sovjetsko zvezo omejitev oboroževalne tekme z jedrskim orožjem.

Rockefeller je pripomnil, da ko je Nixon prišel v Belo hišo, je v ZDA razsajalo nasilje, v svetu pa so obstajala velika vprašanja. Nato je poudaril: «Danes pa se srečamo v mnogo bolj srečnih okoliščinah; res je sicer, da imamo pred seboj resne in zapletene težave, toda imamo tudi novo zaupanje tako v Ameriki kot v tujini. Kar pa je najbolj važno, imamo novo zaupanje Američanov v Ameriko.»

Po Rockefellerjevem govoru je spregovoril tudi osebni Nixonov svetovalec Henry Kissinger. Povedal je, da republikanska uprava dela velike napore, da bi dosegla mirni sporazum v Vietnamu. Lahko rečem, je izjavil Kissinger, da so ti napori resni, ne morem pa povedati kdaj bodo uresničeni. Kissinger, ki je imel nedavno tajne pogovore s člani severnovietnamske delegacije na pariških pogajanjih in je za tem obiskal Sajgon, je zagotovil, da si Nixonova uprava čimbolj prizadeva v tej smeri. Zavedajoč se, da je mir v Vietnamu osrednja točka volilne kampanje Nixona in McGoverna, je Kissinger izjavil: «Vsakdo je naklonjen miru, toda razlika je v tem, kako doseči mir na najboljši način.»

Takoj po imenovanju se je Nixon v Key Biscayneju udeležil zborovanja na krajevnem športnem igrišču 8.000 mladih republikanskih volivcev, ki so ga navdušeno pozdravili. Nixon, ki je že gotov svoje zmage na prihodnjih volitvah, je izkoristil to priložnost in v kratkem govoru pozval mlade volivce, naj 7. novembra, ko bo ponovno izvoljen za predsednika, glasujejo za republikansko stranko.

Tudi snoči se je nadaljevala demonstracija pacifistov za mir v Vietnamu. Prišlo je do nekaj incidentov s policijo, ko so demonstranti skušali preprečiti vstop v dvorano konvencije nekaterim delegatom. Policija je ustavila 200 demonstrantov. Največja demonstracija pa bo nocoj, ko bo več kot 5.000 mladih pacifistov skušalo preprečiti delegatom vstop v dvorano, da bi dosegli, da bi Nixon govoril v na pol prazni dvorani.

V zvezi z včerajšnjim pisanjem dnevnika «Washington Post», da so bile odkrite denarne malverzacije za približno 500 tisoč dolarjev, ki so bili izročeni «odboru za ponovno izvolitev predsednika Nixona», je danes zakladni odbor za republikansko volilno kampanjo zanikal, da bi prišlo do katerihkoli malverzacij, ali pa do neupravičenega trošenja denarja. Predsednik tega odbora je izjavil, da so vesti omenjenega časnika popolnoma netočne.

NEW YORK, 23. — Indija, Velika Britanija, Sovjetska zveza in Jugoslavija so danes uradno predložile OZN osnutek resolucije varnostnega sveta, ki priporoča sprejem Bangla deša v združene narode.

PO NEDELJSKIH NEMIRIH V ČILSKI PRESTOLNICI

Poveljnik santiaške vojne oblasti prepovedal vse javne manifestacije

Strogo nadzorstvo nad radijskimi in televizijskimi oddajami - Allendejeva vlada pripravlja davčno reformo, ki bo posebno prizadela imovitejše sloje

SANTIAGO DE CHILE, 23. — Po proglasitvi izrednega stanja v santiaški pokrajini je general Hector Bravo Munoz, poveljnik vojne oblasti, prepovedal vse javne shode, ki jih oblasti izrecno ne dovolijo. Gen. Munoz je sprejel tudi druge ukrepe, ki zadevajo širjenje vesti, ki bi utegnile povzročati preplah, oziroma, ki so pretirane in provokatorske. Končno je ukazal strogo nadzorstvo nad orožjem, ki je v rokah zasebnikov (lovci itd.).

Pred vladno palačo so oblasti pokazale občinstvu kakih dvajset avtobusov in filobusov, ki so jih demonstranti hudo poškodovali pred tremi dnevi. Za nerede so obtožili pripadnike gibanja «Patria y libertad», ter skupino «Rolando Matus», ki je včlanjena v «Partido nacional». Gre v bistvu za skrajne desničarje, to je za čilske fašiste.

Allendejeva vlada se je z zadnjimi dogodki znašla v precejšnjih težavah. Sam predsednik pa je skušal takoj utrditi koalicijo med svojo socialistično stranko in čilsko komunistično stranko, ki predstavlja v sedanjih razmerah najmočnejše jamstvo za razvoj stvarne demokracije in pospešene rasti čilskega gospodarstva. V ta namen je izrazil svoje obžalovanje ministru za delo, ki je sedaj komunistka Mireya Baltra, ki so jo desničarji napadli, ko se je vračala domov.

Pred čilsko vlado in politične organizacije, ki so na čelu naprednega gibanja, se seveda postavljajo težka vprašanja, ki so predvsem gospodarskega značaja.

Na kakšen način bo vlada dosegla ravnotežje med ponudbo in povpraševanjem posebno na področju blaga, ki je nujno potrebno za življenje. Cene so se v zadnjem času strahovito dvignile, razbohotil pa se je črni trg.

Allendejeva vlada je pripravila načrt za uskladitev pohudbe in povpraševanja. Proti že ustaljeni praksi je sedaj sklenila, da bo najprej zvišala cene raznega blaga in potem šele poskrbela za povišanje plač in pokojnin. V načrtu je tudi reforma davčnega sistema. Nekateri posredni davki podo postali direktni, povišale se bodo obdavčitve dohodkov od najemnin (za višje kategorije) znižani bodo davki za obrtnike in kmete, močno pa bodo narasle dajatve, ki zadevajo veleposestnike in premožnejše sloje.

Prav v teh ukrepih je treba poiskati razloge za ostre nastope desničarskih sil v zadnjih dneh. Konservativne sile skušajo mobilizirati množice na podlagi gesel, ki so na videz zelo vabljiva, ki pa v resnici ne rešujejo problemov delovnega človeka.

Allendejeva vlada bo seveda naletela v parlamentu na hude težave, ker desnica in Freyeva krščanska demokracija kontrolirata 60 odst. vseh poslancev. Opozicija zagotavlja, da bo Allendejeva reforma izšla iz parlamentarne diskusije popolnoma spremenjena.

Čilski dogodki na najbolj jasen in nedvoumen način prikazujejo oster razplet razrednega boja v Latinski Ameriki.

Opozorilo «Pravde» arabskim državam

MOSKVA, 23. — «Pravda» je objavila članek, v katerem kritizira Arabce, da niso dovolj složni pred skupnim sovražnikom, hkrati pa ugotavlja, da nekateri arabski voditelji «podcenjujejo resnost položaja na Bližnjem vzhodu in gojijo varljive nade o možnosti dosege sporazuma z ZDA».

Glasilo sovjetske KP pravi, da je položaj na Bližnjem vzhodu še vedno nevaren, ker Izrael ni v najmanjši meri spremenil svojega stališča.

Očitno je, da «Pravda» namiguje tudi na egiptovskega predsednika Sadata, čeprav ga ne omenja, ko piše, da je bila varljivost možnosti sporazuma med Arabci in ZDA še enkrat potrjena tako na konvenciji demokratske kot republikanske stranke v ZDA. Obe stranki, ugotavlja «Pravda», sta v svojem volilnem programu podprli izraelsko politiko na Bližnjem vzhodu in sta naklonjeni vojaški pomoči Izraelu.

Članek se zaključuje z ugotovitvijo, da nedavna izročitev Izraelu letal «phantom» in drugega orožja ponovno potrjuje, da stalno raste sodelovanje med Washingtonom in Tel Avivom in pravi, da arabske države lahko dosežejo mir «samo s tem, da računajo na prijateljsko pomoč Sovjetske zveze in drugih socialističnih držav, ter da utrdijo svojo enotnost».

Waldheim obišče Jugoslavijo

BEOGRAD, 23. — Generalni tajnik OZN Kurt Waldheim bo prispel 31. avgusta na uradni obisk v Jugoslavijo, kjer se bo zadržal do 3. septembra. Med obiskom ga bo sprejel predsednik republike Tito in predsednik vlade Bijedić, obširneje pa se bo tudi razgovarjal z zunanjim ministrom Tepavcem.

Waldheim si bo skupaj s soprogo ogledal tudi Dubrovnik.

DANES

Republikanska konvencija je v Miami Beachu soglasno imenovala predsednika Nixona za ponovnega kandidata na prihodnjih predsedniških volitvah. Nixonova zmaga je bila povsem pričakovana. Njegovo imenovanje je predlagal newyorški guverner Rockefeller, ki je hkrati poudaril Nixonove zasluge tako «pri iskanju miru v Vietnamu», kot pri ureditvi ameriških notranjih žgočih vprašanj.

V Santiagu de Chile je še vedno v veljavi izredno stanje, ki ga je proglasila vlada zaradi demonstracij desničarskih organizacij, ki so izkoristile negodovanje prebivalstva v zvezi z povišanjem cen živil. Poveljnik vojne oblasti je prepovedal vse javne shode in prevzel še druge ukrepe proti širjenju vesti, ki bi utegnile povzročiti preplah. Allendejeva vlada je v zadnjih časih v precejšnji gospodarski stiski zaradi ameriškega gospodarskega bojkota.

Vedno bolj se razvnema polemika okrog strmega naraščanja cen in to zlasti cen nujno potrebnih potrošnih dobrin. Uradnih podatkov ni, na splošno pa računajo, da so se cene v zadnjem mesecu dvignile za 6 odst.

Tržaški poslanec Albin Škerk je včeraj naslovil na notranjega ministra pismeno vprašanje, v katerem ga vprašuje če se je seznanil s fašističnim mazanjem dvojezičnih napisov v Dolini in kakšne ukrepe namerava podvzeti, da se dokončno zatrejo fašistične provokacije in motenje mirnega sožitja ob meji.

Nadzornik ministrstva za pravosodje dr. Mari, ki se mudi v Trstu v zvezi s preiskavo o uporu mladoletnih jetnikov v Koroneu, je izjavil, da postaja skoraj nujno, da del zapornikov premestijo v druge zapore, ker je nevzdržno, da so mladoletniki zaprti skupno s starejšimi in nevarnimi kriminalci. Preiskavo o vzrokih upora nadaljujejo tudi namestnika državnega pravdnika dr. Brenci in dr. D'Onofrio ter preiskovalni sodnik dr. Serbo. Zdi se, da bodo 15 zapornikov prijavili sodišču pod raznimi obtožbami.

Na prefekturi se je včeraj sestal pokrajinski odbor za cene in razpravljal o občutnem višanju cen v zadnjem obdobju, zlasti po velikošmarnih praznikih. Odbor ni sprejel nobenega konkretnega ukrepa, ki naj bi zaustavil blazno naraščanje sen, v sindikalnih krogih pa pravijo, da je višanje cen rezultat nepravilne gospodarske politike prejšnje in sedanje vlade.

Med republikansko konvencijo v Miami Beachu je tudi včeraj več tisoč mladih pacifistov priredilo demonstracijo proti vojni v Vietnamu. Na sliki demonstranti pred vhodom v dvorano konvencije.

BREZUSPEŠEN SESTANEK NA MINISTRSTVU ZA DELO

Po zapori petih tovarn Montedison

Podjetje vztraja pri svojem sklepu, ki ga je vlada pred počitnicami že odobrila

RIM, 23. — Podtajnik za delo De Cocci se je danes sestal s predstavniki družbe Montedison, confindustrije in sindikalnih organizacij, s katerimi je razpravljal o položaju v zvezi z zaporo tekstilnih tovarn v krajih Susa, Borgone in Rivarolo della Vallesusa ter dveh tovarn tekstilnih vlaken RHO v Milanu in v Motta San Damiano.

V poročilu ministrstva je rečeno, da so razni predstavniki povedali svoja stališča, podtajnik De Cocci pa je uradno pozval družbo, da za daljše razdobje suspendira zaporo ter da bo medtem ministrstvo pripravilo nove sestanke na ustrezni ravni.

Družba pa je izdala drugo poročilo, v katerem pravi, da so sicer pripravljeni nuditi vse podatke o programu reorganizacije, da pa je zapora podjetij nujna in da je ne morejo preklicati. V tej zvezi je Donat Cattin, ki je bil prisoten na sestanku, dejal, da je pravilno stališče sindikatov, da niso pripravljeni vsak teden razpravljati o odpustih, ki jih je odločila Montedison. Sindikati zahtevajo globalno obravnavo tega vprašanja, kar je tudi v korist podjetja. Bivši minister za delo je nadaljeval, da na današnjem sestanku niso mogli nič dosti skleniti, ker je podjetje pred počitnicami sporočilo odgovornim uradom, da namerava zapreti pet podjetij in da ni prejelo nobenega negativnega stališča. Sedaj vlada res težko zahteva od podjetja, da spremeni sklep, katerega je prejšnje že odobrila.

Schumann v Bonnu

BONN, 23. — Francoski zunanji minister Schumann je opravil danes kratek obisk v Bonnu, kjer se je srečal s kancelerjem Brandtom, nemškim kolegom Scheelom in ministrom za gospodarstvo in finance Schmidtom. Z njimi je razpravljal o datumu in dnevnem redu evropske konference «desetih» na vrhu, ki naj bi bila oktobra v Parizu. Podoben obisk bo Schumann opravil jutri v Londonu.

Po pogovorih med Schumannom in Scheelom je bilo sporočeno, da čeprav niso bila premostena vsa nesoglasja med obema državama, so bili vendar soglasni, da mora biti konferenca sklicana v predvidenem času in ter da se morajo doseči pozitivni rezultati.

Gospodarski načrt in petrolejska pristanišča

RIM, 23. — V drugem petletnem gospodarskem načrtu, ki dosedaj še ni bil objavljen, je obširneje govora o razmestitvi petrolejskih čistilnic in petrolejskih pristanišč, da bi se ustvaril pravilni odnos med dobavami in energetskimi potrebami večjih geo-gospodarskih področij. V načrtu ugotavljajo, da se je v zadnjem desetletju zgradilo preveč pristanišč za petrolejske ladje, tako da je prišlo do onesnaženja obal in do stalnih nevarnostih za bližnje mestne centre. Zaradi tega je treba izdelati kriterije, ki bodo upoštevali potrebe in da bo prišlo do osredotočenja pristanišč, ki bodo sposobna sprejeti velike ladje ter do zaščite voda tudi v primeru pomorskih nesreč.

RIM, 23. — Na vabilo KPI so prišli na nekajtedenske počitnice v Italijo tajnik KP republik Litve, Azerbajžana in Buratije, ravnatelj revije «Sovjetskaja Rosija» in namestnik ravnatelja «Pravde». Na letališču je sovjetske osebnosti pozdravil član ravnateljstva KPI Cossutta.

NA ŠVEDSKEM SO ULOVILI ŠE 4 POBEGLE JETNIKE

Avstralska policija je preiskala sedeže hrvaških organizacij - Kirchschläger o odnosih s SFRJ

DUNAJ, 23. — Avstrijski minister za zunanje zadeve je izjavil na dunajski televiziji, da je avstrijska zvezna vlada v bistvu že sklenila, da v okviru avstrijskih pravnih predpisov prepreči teroristično dejavnost. Minister je dodal, da je vlada zainteresirana za dobre sosedske odnose z Jugoslavijo. Kirchschleger je nato dejal, da Avstrijci niso mogli predvideti, da bo prišlo do vdora avstrijske skupine iz njihovega ozemlja v Jugoslavijo. Vendar pa v tem primeru to ni bistveno, saj gre za teroristične namere, ki so po avstrijskem zakonu kaznive, pa če je objekt napada v Avstriji, ali v inozemstvu.

Iz Avstralije poročajo, da je policija preiskala hrvaške centre v več avstralskih mestih ter zaplenila dokumente, ki jih sedaj preiskujejo. Med drugim so preiskali tudi katoliško cerkev v Melbournu. Glasnik vlade je izjavil, da gre za ukrepe, ki so jih izvedli po izročitvi jugoslovanske protestne note.

Iz Stockholma poročajo, da so snoči ujeli še enega, danes pa še tri pobegle zapornike, tako da so skupno ujeli osem od petnajstih ubežnikov. Snoči so odkrili v neki letoviški hišici 55-letnega tihotapca z mamili Goesta Sandberga, katerega so zaprli skupaj z lastnikom hiše, ki mu je nudil zatočišče. Tihotapca so odkrili povsem na drugem področju, kjer so se skrivali ostali begunci in gre po splošnem mnenju za organizatorja pobega, oziroma za osebnost podzemlja, zaradi katere je bil pobeg predvsem organiziran.

Nov odnos Velike Britanije do Egipta

LONDON, 23. — Britanski diplomatski krogi so potrdili, da bo egiptovski zunanji minister Galeb 18. septembra prispel v London na pogovor z britanskim zunanjim ministrom. V istih krogih pravijo, da se bosta ministra pogovarjala o britanskem stališču do Bližnjega vzhoda ter o možnosti prodaje britanskega orožja Egiptu. Kot ugotavljajo v Londonu, je britanska politika do Bližnjega vzhoda, po odhodu sovjetskih vojaških svetovalcev iz Egipta, v novi fazi. Zato bo baje britanski zunanji minister vprašal svojega egiptovskega kolego, če je morda Egipt pripravljen na morebitna pogajanja z Izraelom.

Vrhovni sovjet SZ o pogodbi SALT

MOSKVA, 23. — Komisiji za zunanje zadeve obeh zborov: sveta narodov in ljudske skupščine Sovjetske zveze sta danes ratificirali pogodbo o omejevanju strateške oborožitve, ki je bila podpisana med ZDA in SZ v Moskvi 26. maja. Pogodbo mora sedaj še ratificirati vrhovni sovjet.

Na današnjem zasedanju je Suslov dejal, da so sovjetsko - ameriška pogajanja na vrhu in pomembni doseženi rezultati logična posledica povečane moči Sovjetske zveze ter sprememb v korist socializma na mednarodni šahovnici. Suslov je nadaljeval, da Sovjetska zveza pozorno spremlja poskuse določenih krogov v ZDA, da bi izkrivili duh pogodbe o omejevanju strateške oborožitve ter zaključil, da je pogodba v interesu ZDA in SZ ter vseh narodov

ZARADI ZASKRBLJUJOČEGA NARAŠČANJA CEN

Na prefekturi se je sestal pokrajinski odbor za cene

Prefektovo poročilo o sklepih odbora za nadzorovanje cen potrdilo njegovo dejansko nemoč - Kritike in predlogi CGIL

Včeraj ob 11. uri dopoldne se je na prefekturi sestal pokrajinski odbor za cene. Sestanku je predsedoval vladni komisar dr. Abbrescia, udeležili pa so se ga redni odborniki: finančni intendant dr. Barbera, vodja civilnega tehničnega urada inž. Pellegrineschi, ravnatelj pokrajinskega urada za industrijo in trgovino dr. Steinbach, ravnatelj nadzorništva za živila dr. Fulizio, nadzornik za kmetijstvo dr. Bucco, pokrajinski ravnatelj urada za delo dr. Brianza in predsednik trgovinske zbornice dr. Caidassi. Poleg rednih članov so se zasedanja udeležili tudi voditelji oddelka za prehrano tržaške občine dr. Frezza, predstavnik občinske ustanove ENCO Baruffo in predstavnik statističnega oddelka trgovinske zbornice Zanuttin, ki so jih povabili, da bi s svojim poznavanjem stvarnega stanja tržaškega tržišča pripomogli k reševanju vprašanja naraščanja cen.

Ob koncu zasedanja je tiskovni urad prefekture izdal poročilo, v katerem je rečeno, da je prvi spregovoril prefekt Abbrescia, ki je dejal, da se je 8. avgusta sestal posebni odbor za nadzorovanje cen. Takrat je bil govor predvsem o naraščanja cen in o ukrepih, ki bi bili potrebni za preprečitev nadaljnjih porastov cen: usmeritev nakupovalcev k pravilni izbiri pri nakupovanjih, dobava na tržišče cenenih proizvodov in dobava delavskim zadrugam večjih količin živil, za katere grozi povišanje cen pri sami proizvodnji.

Do 8. avgusta ni bilo znatnih poviškov cen — nadaljuje tiskovno poročilo — sicer pa »niso mogli stvarno izpeljati sklepov omenjenega odbora, ker so uradi in trgovinske organizacije okrnjeno delovale« zaradi dopustov. Trditev se zdi vsaj čudna, saj je znano, da je največ poviškov cen prav v obdobju praznikov in dopustov.

Zatem so na sestanku občinski predstavniki orisali statistične podatke o cenah na drobno, medtem ko ni bilo na razpolago cen na debelo. Zato so se domenili, da bo v prihodnje nadzorovala te cene trgovinska zbornica, ki bo tudi izdajala cenike tega prodajnega področja. Na tej podlagi in s primerjavo cen bo mogoče priti do zanimivih podatkov o določanju cen in torej o ukrepih, ki so potrebni za njihovo nadzorovanje.

Odbor za cene je tudi izrekel mnenje, da tržišči z zelenjavo in ribami na debelo ne zadoščata in da negativno vplivata na določanje cen. Zato so menili, da bo treba čimprej pripraviti nove strukture za ti dve središči.

Končno je v tiskovnem poročilu še rečeno, da je odbor sprejel z zadovoljstvom vest, da so se združenje trgovcev in Delavske zadruge obvezale, da ne bodo povišale cen, če jih ne bodo povišali proizvajalci. Poleg tega so tudi povabili prebivalstvo, naj se obrne na urad za cene tržaške prefekture v vseh primerih, ko opazijo neupravičene poraste cen, nadzorne policijske organe pa so pozvali, naj budno čuvajo nad cenami.

Na sestanek so bili povabljeni tudi nekateri predstavniki organizacij, ki niso stalne članice odbora za cene. Zato se zdi še bolj čudno, zakaj niso povabili tudi predstavnikov sindikalnih organizacij, torej delavcev, ki so največji nakupovalci in seveda najbolj prizadeti zaradi bolj ali manj upravičenih porastov cen. Obrnili smo se na tajništvo CGIL, kjer so nam posredovali nekaj zanimivih podatkov in ocen o sedanjem položaju.

Sindikalne organizacije spremljajo gibanje cen že dalj časa, stanje pa ni bilo nikoli tako zaskrbljujoče kot v zadnjih tednih. Poleg porastov cen živil je vlada dopustila, da so povišali tarife nekaterih osnovnih uslug, kot so telefoni, obenem pa pripravljajo nove, seveda povišane cenike za prevoze, elektriko in še druge nujne potrebe vsega prebivalstva. Taka politika lahko pripelje zelo daleč in prav v teh dneh so spet začele krožiti govorice o morebitni inflaciji :vsi pogoji za tako finančno potezo so namreč dani.

Podražitev živil je tudi pri nas znatna: sadje je letos za tretjino dražje kot lani, nekatere vrste mesa so se podražile kar za 50 odstotkov. «Delavcem bi radi spet vzeli zrezek in jim pustili samo mineštro!» Sicer tudi mineštra postaja dražja zaradi povišanja cen zelenjave. In isto velja za kruh, katerega se dobi v prodajalnah samo v «luksusni» izdelavi, za delikatese, pa tudi za oblačila, obuvala in sploh vse tisto, kar moramo kupovati vsak dan. Točnih podatkov nam sicer pri CGIL niso znali posredovati, saj niso niti za to poklicani, zato se je govor zasukal na vzroke sedanjega položaja.

Po mnenju sindikalistov CGIL vzrok niso povišanja plač z novimi delovnimi pogodbami, kot nekateri namigujejo. «V zadnjih časih smo sklenili samo novo pogodbo za delavce tovarn likerjev in kaj imajo ti opravka pri sadju, telefonih, elektriki... Vzrok je prodajna mreža, ki je vse preveč razpredena, še zlasti pa je preveč posredovalcev med proizvajalcem in nakupnikom. Posredovalci večkrat zaslužijo neprimerno več kot proizvajalec ali trgovec. Zanimiv primer so uvozniki govejega mesa: le teh je v Italiji 12, ki so lani zaslužili skoro 35 milijard lir!

V Trstu vplivajo na porast cen, poleg vsedržavnih in mednarodnih poviškov še krajevni vzroki. Pri nas je vsekakor preveč prodajaln, ena vsakih 50 prebivalcev. Glavna vzroka tega nenormalnega stanja sta pomanjkanje industrijskih dejavnosti, zaradi česar se veliko ljudi enostavno «vrže» v trgovino, in prevelika važnost, ki so jo nekateri trgovci položili na nakupe Jugoslovanov. Jugoslovanski nakupovalci so pred leti naravnost valili v Trst za vsakršen nakup, njihovo notranje tržišče pa se vedno bolj urejuje in stabilizira in tako sedaj na primer lahko kupijo isti televizor Zanussi v Jugoslaviji, saj je tam tovarna, povezana s pordenonsko industrijo. Poleg tega pa je Trst v izrednem položaju, saj ga je meja odrezala od naravnega zaledja».

Zaključek pogovora je bil seveda, da je edini način, po katerem se lahko korenito reši vprašanje cen, izboljšanje prodajnega sistema, ki mora biti vse bližji proizvajalcem. V tej smeri bodo tudi delovale sindikalne in druge delavske organizacije.

Vprašanje posl. Škerka o ponovni fašistični provokaciji v Dolini

Poslanec v rimskem parlamentu Albin Škerk je včeraj naslovil na notranjega ministra pismeno vprašanje z zahtevo po pismenem odgovoru, v katerem želi vedeti če se je minister seznanil s ponovno fašistično provokacijo v dolinski občini v noči med 21. in 22. avgustom t.l.

V tej občini — pravi poslanec Škerk v svojem vprašanju — ki leži tik ob meji z Jugoslavijo in kjer živi kompaktno številno slovensko prebivalstvo, so bili z žaljivimi znaki pomazani dvojezični napisi in table na občinskem poslopju ter na cestah ob vhodu v vas. To fašistično dejanje, ki je še eno v dolgi vrsti nekaznovanih in ki hoče motiti mirno sožitje med krajevnim prebivalstvom, je ponovno žalilo in razburilo prebivalstvo.

Poslanec Škerk hoče zato vedeti, kakšne ukrepe namerava podvzeti ministrstvo za dokončno zatrtje takih provokacijskih in neomikanih dejanj.

13. MEDNARODNI TEČAJ O PREVOZIH

Včeraj v ospredju vprašanja sodobnega železniškega prometa

Elektronski računalnik omejuje konkurenco cestnega in zračnega prometa
Položaj obrobnih dežel v deseterici slabši kakor v šesterici?

V okviru 13. mednarodnega tečaja, o organizaciji prevozov v Evropski gospodarski skupnosti, ki se odvija na tržaški univerzi, sta včeraj nastopila dva predavatelja, in sicer glavni ravnatelj danskih železnic dr. P. Hjelt in glavni inšpektor italijanskih državnih železnic ing. G. Vicuna.

Oba sta seveda obravnavala vprašanja s svojega strokovnega področja. Ravnatelj Hjelt je spregovoril o temi «Vloga, vprašanja in možnosti nadaljnjega razvoja železniškega prometa v prevozni politiki EGS». Govornik je najprej razčlenil vlogo železnice v luči razvojnih načrtov skupnosti ter se pri tem zadržal zlasti ob standardizaciji železniškega upravljanja, nato pa je obravnaval nekatera načelna vprašanja nadaljnjega razvoja železniškega prometa v okviru prevozne politike evropske deseterice.

Ing. Vicuna pa je razvil temo o sodobnih tehnoloških sredstvih v italijanskem železniškem prometu ter v tej zvezi dejal, da so te tehnologije (zlasti pa kontrolne naprave povezane z elektronskimi računalniki) pripomogle železnici, da se je zopet uveljavila v hudi konkurenci s cestnim in letalskim prometom. Največji dosežki, je naglasil govornik, so bili doslej doseženi v nadzorstvu nad prometom na odprtih progah in na postajah. Vidni napredek je bil dosežen tudi na področju električne in dizlove vleke. Na železnici se čedalje bolj uveljavljajo turbinski pogonski stroji, kar zadeva kompozicije pa zlasti avtomatično priklapljanje vagonov in uporabo vagonov, ki se med vožnjo na ovinkih nagibajo bočno, tako da je potnikom zagotovljena večja udobnost.

Elektronski računalniki se uveljavljajo tudi pri storitvah železniške uprave, ki zadevajo rezervacijo mest v potniških vagonih, avtomatično izdajanje vozovnic, sestavljanje delovnih izmen in podobno.

Predvčerajšnjim je na univerzi predaval glavni ravnatelj za promet pri Evropski gospodarski skupnosti dr. P. Rho. Zaradi pomanjkanja prostora v včerajšnjem listu povzemamo danes na kratko njegova izvajanja. Govornik se je zadržal ob vprašanju bodočega razvoja prometa v razširjeni skupnosti ter v tej zvezi opozoril zlasti na nevarnost, da bo koncentracija gospodarskih dejavnosti v razširjeni Evropi še pospešila rast teh področij, tako da bo zaostajanje obrobnih dežel še bolj vidno kakor danes. Glede marginalnosti, je pristavil dr. Rho, se danes v Evropi nahaja na zadnjem mestu Italija, v deseterici pa bo ta država prestopila na predzadnje mesto. Evropa se mora potruditi, je nadaljeval govornik, da te razlike kolikor mogoče omili, in prav prometu pripada naloga, da se zavzame za odpravo razlik.

Govornik je na koncu izrazil mnenje, da bi morali vodilni organi Evropske gospodarske skupnosti opustiti misel in prakso, da bi do podrobnosti določevali prometno politiko v okviru posameznih članic. Po njegovem bi bilo mnogo bolje, ko bi evropski vodilni organi sestavili za posamezno državo članico skupnosti le glavne smernice prometne politike, nato pa prepuščajo zainteresiranim vladam, da skrbijo za podrobno urejevanje notranjega prometa. Praksa je tudi pokazala, da se v posameznih državah notranji promet razvija povsem različno od mednarodnega prometa na meddržavnih relacijah in da ne kaže drugače, kakor da vodilni organi v Evropi prilagodijo svojo politiko temu dejstvu.

PO NEDELJSKEM UPORU V KORONEU

MINISTRSKI NADZORNIK NAPOVEDAL DELNO PREMESTITEV ZAPORNIKOV

Dejal je, da odločno nasprotuje, da bi mladoletniki bili še naprej zaprti skupno s starejšimi in nevarnimi zaporniki - Danes pogreb umrlega Brosole - Izid obdukcije znan šele čez nekaj dni

Nadzornik dr. De Mari, ki ga je ministrstvo za pravosodje poslalo v naše mesto, da uvede preiskavo o vzrokih in o poteku nedeljskega upora mladoletnih zapornikov v Koroneu, je včeraj prejel iz Rima brzojavko, s pripombo, naj «ostane v Trstu do konca preiskave» in naj «dnevno poroča v Rim o poteku same preiskave». Medtem je dr. De Mari izdal tržaškemu dopisniku tiskovne agencije ANSA intervju, v katerem najprej pravi, da nobenega od mladih upornikov še niso premestili v druge zapore, kot se je že od nedelje do včeraj šušljalo. Pač pa je ministrski nadzornik pripomnil, da bo verjetno treba seči po takšnem ukrepu, saj je nedeljski požar resno poškodoval oddelek za mladoletne in torej ogroža varnost bivanja v njem. Vsekakor, je še pripomnil dr. De Mari, je takšen ukrep v danih pogojih skorajda nujen, ker — tako je dejal — «odločno nasprotujem temu, da so zaporniki, stari od 15 do 16 let, zaprti skupaj s starejšimi zaporniki, ki nosijo na grbi hude prekrške».

Po vesteh tiskovne agencije ANSA so premestili iz tržaškega zapora v Treviso tri odrasle zapornike, ki pa se niso udeležili nedeljskega upora. Ta premestitev — je izrecno poudaril dr. De Mari — je bila že predvidena, saj tržaški Koroneo ni kazenski ampak le sodnijski zapor, kar pomeni, da zaporniki neprestano prihajajo in odhajajo iz Koronea.

Medtem se nadaljuje preiskava o vzrokih upora, ki jo vodijo namestnika državnega pravdnika dr. Brenci in dr. D'Onofrio ter preiskovalni sodnik dr. Serbo. Po vesteh iz sodnijskih krogov bo dr. Brenci prijavil sodišču voditelje upora in povzročitelje požara. Njih imena še niso znana. Govori pa se, da gre za 15 zapornikov, 12 mladoletnih in 2 odrasla.

Možno je, da bo dr. Brenci obtožil storilce sodelovanja pri poškodovanju z obtožilnimi okolnostmi ter naknadnega požara (čl. 424 kaz. zakonika, ki predvideva kazen poldrugega leta zapora do kar štirih let zapora) ter sodelovanja pri umoru. Za ta prekršek predvideva čl. 595 kazenskega zakonika do 5 let zapora. Tudi izsledke obdukcije trupel nesrečnih 17-letnih zapornikov še niso sporočili. Kot znano, morajo izvedenci ugotoviti, če je bilo v njih telesih preveč ogljikovega monoksida, to je plina, ki povzroča zastrupitev, in pa količino alkohola v krvi. Po izjavah dr. D'Onofria bodo izidi znani komaj čez nekaj dni. Medtem so tudi najavili, da bo pogreb enega od umrlih mladeničev, Tržačana Giorgia Brosola, jutri ob 14.15 iz mrtvašnice glavne bolnišnice na pokopališče pri Sv. Ani.

Truplo utopljenca na morski gladini

Včeraj popoldne, malo po 16. uri, so pristaniški vrvarji, ki so delali na pomolu Fratelli Bandiera, zapazili na gladini morja truplo utopljenca. O dogodku so hitro obvestili luški komisariat javne varnosti, katerega agenti so zaprosili za pomoč gasilce. Ti so se z motornim čolnom podali na morje in potegnili na kopno nesrečnikovo truplo. Neznan moški, star približno 60 let ter dokaj visoke in močne postave, je imel levo nogo odrezano. Preiskovalci domnevajo, da mu jo je odsekal vijak motornega čolna ter izključujejo možnost, da bi neznanca napadel morski pes. Utopljenec je imel na sebi rjavkast suknjič, hlače iste barve ter rumeno srajco na pičice V žepu hlač ni imel nič drugega kot tri ključe vrste yale. Agenti luškega komisariata javne varnosti so o najdbi trupla obvestili tudi organe pomorske obmejne milice v Kopru.

ŠEST LET PO SKLEPIH CIPE

Družba, ki gradi zidani dok zahteva razveljavitev pogodbe

Prošnjo so vložili na tržaški sodniji - Razlog zahteve je povišanje stroškov - Dela so sicer zastala že pred 9 meseci

Potem, ko so leta 1966 sklenili ukiniti ladjedelnico Sv. Marka, so v rimskih krogih za gospodarsko načrtovanje obljubili celo vrsto novih dejavnosti v korist tržaškega gospodarstva. Med temi je bil tudi načrt za izgradnjo ogromnega zidanega doka. Obljube spadajo že v polpreteklo zgodovino, zidanega doka pa še ni, nasprotno, vse kaže, da ga ne bo še mnogo let.

Zadnja vest o «napredovanju» je pa še bolj porazna: navednice smo postavili, ker sploh ni več mogoče govoriti o napredovanju, saj so dela popolnoma zastala že pred devetimi meseci. Včeraj pa je tvrdka, ki je dobila natečaj za gradnjo vložila tržaški sodniji prošnjo za razveljavitev pogodbe.

Z gradnjo so začeli točno pred tremi leti, avgusta 1969, pred devetimi meseci pa so graditelji prenehali z deli, ker jim niso odobrili finančnega kritja sprememb k prvotnemu načrtu. Po tem bi morali zgraditi dok z železobetonskimi pregrednimi zidovi. Kmalu po začetku del pa so ugotovili, da dno morja ni dovolj trdno in da se zidovi polagoma vdirajo. Zato so spremenili načrt in uvedli železobetonske zaboje, ki se sami pogreznejo v blato do žive skale. Spremembe k načrtu je sicer višji svet za javna dela odobril, ni pa odobril finansiranja višjih stroškov. Po novem načrtu bi namreč dok stal dve milijardi 170 milijonov lir več. Isto je storil odbor za gradnjo doka in pred nekaj dnevi je ukazal tvrdki, naj nemudoma nadaljuje z delom. To zahtevo je oprl na zahtevi, da morajo graditelji prenašati vse posledice in gospodarska bremena gradnje.

Družba se je ukazu uprla in se obrnila na sodnijo. Izgradnjo doka, ki bo eden največjih v Evropi (350 metrov dolžine, 56 metrov širine in 12 metrov globine), se je tako še bolj oddaljila v prihodnjost, saj bo treba komaj čakati odločitve sodnikov in izidov morebitnih prizivov na višje sodne organe. Ladjedelnico Sv. Marka so zaprli v nekaj tednih, na dok pa čakamo že polnih šest let in ga še zdaleč ni na vidiku. Mislimo, da k temu ni treba nobenih komentarjev.

Samo še podatek, ki se danes zdi groteskno smešen: po prvotnih načrtih bi morali dograditi dok februarja letos....

V zvezi s prekinitvijo gradnje zidanega doka je avtonomna federacija KPI izdala tiskovno poročilo, v katerem ugotavlja, da je arzenal S. Marco zaradi tega v hudi stiski. Ko bodo v kratkem dokončali plavajoči dok bo namreč arzenal ostal brez naročil in delavcem bo grozila dopolnilna blagajna. Včerajšnja dokončna prekinitev predstavlja še en hud udarec za tržaško gospodarstvo, ki so ga že prizadeli z zaporo tovarn, z nazadovanjem pristaniških dejavnosti in z odslovitvijo mnogih delavcev iz raznih tovarn.

Po mnenju KPI je vlada še enkrat potrdila, da noče popolnoma razpustiti ladjedelnico Sv. Marka. Mimo vseh obljub «zloglasnega» načrta CIPE ni vlada storila ničesar za gospodarski dvig našega mesta: odgovornost nosijo — pravi KPI — vse stranke takratne levosredinske vladne koalicije in tudi sedanje sredinske vlade, ki je v celoti sprejela takratne ukrepe. Zato tržaška federacija KPI poziva delavce in prebivalstvo sploh, naj se odločno in enotno upre tovrstnim sklepom, za dosego gospodarskega preporoda našega mesta.

Važno za lastnike javnih lokalov

Tržaška kvestura sporoča, da morajo po novih predpisih vsi lastniki restavracij, gostiln, bifejev in «picerij» izpostaviti pri vhodu v lokal cenik jedi in pijač, ki jih nudijo v lokalu. Cenik mora biti viden tudi ponoči, prepovedano pa je napisati posplošena navodila, kot na primer «po velikosti» ali pa «po količini in kakovosti», kar se je doslej dogajalo zlasti za kvalitetnejše ribe. Kršitelje bodo kaznovali z globami.

Sestanek učiteljev starejših letnikov

UČITELJSTVO starejših letnikov (z goriškega učiteljišča) se letos sestane v soboto, 16. septembra dopoldne, na predvečer otvoritve šole-spomenika v Cerknem, na Mostu na Soči. Na železniški postaji, kakor tudi na avtobusni postaji, bosta sprejemala udeležence tov. Rutar in Skočir.

V nedeljo, 17. septembra pa gremo na otvoritev v Cerkno.

Zdravstveni urad tržaške občine je v razdobju od 14. do 20. avgusta zabeležil na področju občine naslednje nalezljive belezni: škrlatinka 1, ošpice 2, norice 1, rdečke 5, srbečica 3, infekcijsko vnetje jeter 4 (1 izven občine), tetanus 1.

Izleti

SPDT priredi 3. septembra avtobusni izlet na Jesenice, od koder bo skupen izlet na Golico za vse planince iz Trsta, Gorice in Celovca pod pokroviteljstvom PD Jesenice. Golica je lažja tura, približno 3 ure od Jesenic.

Turisti se lahko povzpnejo z žičnico na Španov vrh. Kosilo iz nahrbtnika. Vpisovanje v Tržaški knjigarni pri gdč. Zdenki do 29. t.m.

Cena: 2.200 lir člani, 2.400 lir nečlani, 1.300 lir otroci.

Mali oglasi

IZGUBLJENO — PSIČKA leto dni stara, črno bela in bledo siva, nosi zelen pas, ime Eta, zgubljena v Ulici alle Cave. Telefonirati na 765-241.

V soboto, 26. in nedeljo, 27. avgusta 1972

TRADICIONALNI

RIBIŠKI PRAZNIK V IZOLI

SPORED:

SOBOTA, 26. avgusta

ob 10. uri: izkrcanje ribičev v pristanišču ob sodelovanju godbe na pihala, nato pozdrav in nagraditev najbolj prizadevnih ribičev;

ob 19. uri: na Trgu JLA nastop mešanega pevskega zbora «France Prešeren» iz Boljunca pri Trstu;

ob 19.30: ples na prostem ob igranju glasbenih ansamblov Brajko in Škerjanc;

OB ISTI URI PLES V PARKU ARRIGONI, NA TERASI HOTELA HALIAETUM IN NA BELVEDERU.

NEDELJA, 27. avgusta

dopoldne in popoldne razne športne igre;

ob 19. uri: ples na prostem, igrata glasbena ansambla Brajko in Škerjanc.

Za prigrizek in pijačo bo dobro poskrbljeno! Ribje specialitete, vol na ražnju!

VABLJENI!

Umrla je Pavla Hočevar

Iz žalnega obvestila v včerajšnjem ljubljanskem «Delu» smo izvedeli, da je v Ljubljani v teh dneh prenehalo biti plemenito srce zavedne delavne in napredne slovenske žene, upokojene učiteljice in nekdanje urednice «Ženskega sveta» v Trstu, Pavle Hočevarjeve.

Starejši generaciji tržaških Slovencev v prvi vrsti, pa tudi našemu sedanjemu rodu, njeno ime ni neznano: starejšim iz spominov na leta pred prvo svetovno vojno, med njo in še nekaj časa med obema vojnama, mlajšim iz našega dnevnika, v katerem smo leta 1969 v podlistku objavljali njene spomine pod naslovom «Pot se vije» in jih potem tudi ponatisnili v knjigi. Ugledni, v Ljubljani živeči tržaški Slovenec dr. Lavo Čermelj, je v predgovoru h knjigi zapisal, da predstavlja ta njena knjiga spominov «koristen in pomemben doprinos k zgodovini našega naroda, zlasti še našega ženstva ter prvi prikaz skoro docela prezrtega področja iz življenja tržaških Slovencev pod fašističnim režimom». Sama pa je na prvih straneh svojih spominov zapisala: «Življenjska pot me je vodila skozi žarišče najbolj žive narodnostne borbe v Trstu in po prizorišču široko razmahnjenega prizadevanja za uveljavljenje ženskih pravic v vseh panogah javnega in osebnega življenja na Slovenskem».

Naša dolžnost je zato, da ji ob njenem poslednjem slovesu, tihem in skromnem, posvetimo teh nekaj besed v zahvalo za vse, kar je v svoji mladosti naredila za naše slovenske ljudi na Tržaškem v hudih letih naše narodne preteklosti.

Pokojna Pavla Hočevar se je na začetku zadnjega desetletja preteklega stoletja rodila v številni družini, pri hiši je bilo sedem otrok, v Malih Laščah na Dolenjskem. Prve tri razrede osnovne šole je obiskovala v Velikih Laščah, naslednje pa v Ljubljani. Nadarjeno dekle so nato na prigovarjanje učiteljev vpisali na Višjo dekliško šolo v Ljubljani, kjer je po štirih letih opravila učiteljsko maturo. Prvo službeno mesto je dobila l. 1908 v Loškem potoku, potem je služhovala še v zakotni vasici Zagozdec ob Kolpi, v letu 1910 pa je na pobudo vodstva Ciril-Metodove družbe v Ljubljani vložila prošnjo za prosto učiteljsko mesto na šoli CMD v Trstu in na jesen istega leta dobila odločbo za namestitev. Poučevala je najprej na šoli na Akvedotu, kasneje pa na šoli CMD pri Sv. Jakobu.

Z njenim prihodom v Trst se je začelo njeno nenavadno aktivno delo med tržaškimi Slovenci. Našla je stik z vsemi takratnimi pomembnimi slovenskimi narodnimi delavkami in družno z njimi vodila narodnostni in socialni boj tržaških Slovencev. Leta 1922 je bila skupno z Antonijo Slavikovo, Milko Mankočevo, Marico Bartolovo in Milko Martelančevo pobudnica in ustanoviteljica podpornega Ženskega dobrodelnega društva, leto kasneje pa še društvenega glasila «Ženski svet», katerega je tudi urejevala od prvega letnika do njegove nasilne ukinitve (skupno z društvom) v sredini leta 1928. V času njenega urednikovanja so pri «Ženskem svetu» sodelovale vse najpomembnejše takratne napredne slovenske žene in ugledne pisateljice. Glasilo je imelo do 18.000 naročnic. Po prepovedi izhajanja so upravni sedež «Ženskega sveta» prenesli v Ljubljano, Pavla Hočevarjeva pa je še naprej ostala njegova urednica v Trstu vse do leta 1930-31, ko so ji fašistične oblasti leto prej najprej prepovedale poučevati na C MD šoli, nato pa šolo tudi zaprle. Tedaj se je Pavla Hočevarjeva vrnila v Ljubljano, kjer je «Ženski svet» urejevala še do leta 1937, ko je njegovo uredništvo prevzela mlajša prof. Olga Grahorjeva. Razen z uredniškim in publicističnim delom pa se je pok. Pavla zelo aktivno udejstvovala v Jugoslovanskem ženskem gibanju in je kot njegova predstavnica sodelovala na številnih mednarodnih ženskih kongresih na Dunaju, v Dubrovniku (1936), v Edimburgu (1938) in drugod. Odločno se je zavzemala za pravice žena in za njihovo socialno emancipacijo.

V svojem dolgem in delavnem življenju je užila mnogo trpkosti. Hudo jo je prizadela italijanska zasedba Trsta po prvi svetovni vojni in tudi druga svetovna vojna ji ni prizanesla. Toda ostala je vseskozi trdna v svojih načelih, zavedajoč se naloge in dolžnosti slovenske intelektualke v boju za svoj narod. Svoje bogato življenje od rane mladosti do druge svetovne vojne je preprosto, toda zato toliko bolj neposredno in z oživljanjem mnogih malo ali doslej celo nepoznanih dejstev, opisala v svoji knjigi «Pot se vije» in tako tudi s tem svojim poslednjim aktom neizbrisno vpisala svoje ime v slovensko narodno, literarno in kulturno zgodovino. Zlasti mi, tržaški Slovenci, ji moramo biti za to še posebej hvaležni

j. k.

Z UDELEŽBO ČLANOV CISL

Zaključena stavka šoferjev ACEGAT

Včeraj se je ob 15 uri zaključila stavka šoferjev ACEGAT, včlanjenih v sindikalno organizacijo CISL. Položaj pa se kljub temu ni bistveno izboljšal, saj nihče ne opravlja nadurnega dela, na katerem praktično slonijo prevozne storitve ACEGAT. Nadurno delo so ukinili na predlog vseh treh sindikalnih organizacij, dokler ne bodo podpisali nove delovne pogodbe.

Včeraj zjutraj so delovale še kar dobro proge, ki povezujejo mesto z industrijsko cono, saj so šoferji, ki se niso udeležili stavke, skušali kar se da olajšati delavcem neugodje. Tudi včeraj, kot v torek, je openski tramvaj vozil redno. Zanimivo je, da je bilo 25 odst. šoferjev v torek in sredo odsotnih, ker so bili bolni.

V zvezi z zadržanjem sindikalne organizacije CISL, ugotavljata uprava občinskega prevoznega podjetja in občinski odbor, da je bila ponudba 8.000 lir predujma do podpisa nove vsedržavne delovne pogodbe in notranje dopolnilne pogodbe, najvišja, kar jo lahko ACEGAT v tem trenutku nudi. To sta CGIL in UIL vzela na znanje, saj sta upoštevala tudi dejstvo, da se bodo že čez nekaj dni začela pogajanja na vsedržavni ravni o obnovitvi delovne pogodbe.

SNOČI V RESTAVRACIJI FURLAN NA REPENTABRU

TERAN EMILA ŠKABARJA IZBRAN ZA NAJBOLJŠEGA

Drugo nagrado je dobil Alfonz Guštin, tretjo pa Dušan Guštin

Snoči so v restavraciji Furlan na Repentabru nagradili vinogradnike, ki so letos razstavljali svoje vino na šagri terana in pršuta na Repentabru. Prvo nagrado, in sicer pokal deželnega sveta in 20.000 lir repentabrske občine, je dobil Emil Škabar iz Velikega Repna, drugo nagrado - pokal deželnega odbora in 15.000 lir Alfonz Guštin s Cola, tretjo nagrado - pokal pokrajinske ustanove za turizem in 10.000 lir pa Dušan Guštin iz Velikega Repna. Ostalim 11 vinogradnikom, ki so se tudi udeležili razstave, Zdravku Bizjaku, Ivanu Guštinu, Mirku Guštinu, Milanu Križmanu, Josipu Lazarju, Alojzu Miliču, Karlu Miliču, Emilu Puriču, Romanu Puriču, Stanislavu Ravbarju in Karlu Škabarju so izročili kolajno pokrajinske ustanove za turizem in 5.000 lir nagrade repentabrske občine.

Slovesnost je začel župan Mihael Guštin s svojim govorom. Ta se je najprej zahvalil vsem ustanovam, ki so pripomogle k organizaciji šagre, nato pa je pozval kmetovalce naj še v naprej pridno obdelujejo zemljo, ker bodo poplačani za svoj trud. Ob koncu se je župan Guštin zahvalil tudi vsem prisotnim oblastem, ki so sprejele vabilo za nagrajevanje.

Ob koncu so še izžrebali dve nagradi, ki jih je komisija dobila prepozno, da bi jih uradno dodelila. Nagrado pokrajinske zveze neposrednih obdelovalcev — zbirko orodja — je dobil Karel Škabar, pokal Kmečke zveze pa je žreb prisodil Milanu Križmanu.

Po nagrajevanju je občinski odbor pripravil tudi majhen prigrizek. Nagrajenci in predstavniki oblasti, med katerimi smo videli predsednika pokrajinske ustanove odv. Berceta, pokrajinskega odbornika Volka, predsednika prizivnega sodišča di Palerma, dolinskega župana Lovriho zgoniškega obč. odbornika Orla in druge, so radi sedli za mizo, kjer jih je čakal krožnik pršuta in kozarec pristnega kraškega terana.

To je zadnja letošnja občinska vinska razstava, vinogradniki pa se bodo spet sešli v soboto v Boljuncu, ko bodo odprli pokrajinsko razstavo vin. Tu bo posebna komisija izbrala najboljšega vinogradnika v tržaški pokrajini.

Gledališča

«GALILEJEVO ŽIVLJENJE» S TURINSKIM GLEDALIŠČEM

Stalno gledališče iz Turina je potrdilo vest, da pripravlja za gledališki abonma v Trstu in v drugih središčih naše dežele v sezoni 1972-73 novo postavitev Brechtove drame «Galilejevo življenje» pod vodstvom režiserja Fritza Bennewitza, ki je to pomembno Brechtovo delo nedavno z velikim uspehom režiral tudi za Berliner Ensamble (ki bo nastopil tudi na gledališkem festivalu v okviru münchenske olimpiade). Glavno vlogo bo tolmačil Tino Buazzelli, ki je že nastopil v vlogi Galilea Galileia v predstavi, ki jo je režiral Giorgio Strehler. Poleg njega bo v ostalih zahtevnih vlogah nastopila vrsta znanih gledaliških umetnikov: Delia Bartolucci, Paola Bacci, Mico Cunderi, Andrea Bosic, Marco Messeri, Guido Gheduzzi, Enrico Poggi, Leo Gavero, Franco Ferrari in drugi.

Sceno in kostume je oskrbel Franz Havemann, ki je skupno z režiserjem Bennewitzem pripravil predstavo za Berliner Ensamble v Narodnem gledališču v Weimarju in v Romuniji.

Kino

MIRAMARSKI PARK. Predstave «Luči in zvoki»: ob 21.00 «Miximilian of Mexico» v angleščini; ob 22.15 «Massimiliano e Carlotta» v italijanščini.

Nazionale 16.15 «Formula per un delitto». Barvni film. Susanne Pleshette in Ed Nelson.

Fenice 16.15 «I familiari delle vittime non saranno avvertiti». Barvni film. Antonio Sabàto in Telly Savalas.

Eden 16.30 «Decameron proibitissimo» (Boccaccio mio statte zitto). Barvni film. Strogo prepovedano mladini pod 18. letom.

Grattacielo 16.30 «Le calde notti del Decameron». Barvni film. Femy Benussi in Don Backy. Prepovedano mladini pod 18. letom.

Excelsior 16.15 «L'uomo che doveva uccidere il suo assassino». Barvni film. Tom Trion.

Ritz 16.00 «La pantera rosa», barvni film. David Nisen, Peter Sellers in Claudia Cardinale.

Aurora 16.30 «Easy Rider».

Impero 16.30 «Amico stammi lontano almeno un palmo», barvni film. Giuliano Gemma.

Cristallo 16.30 Vrsta komičnih filmov: «Il cervello».

Capitol 16.30 «Willard e i topi». Barvni film. Prepovedano mladini pod 14. letom.

Filodrammatico 16.30 «I segreti delle amanti svedesi». Barvni film. Prepovedano mladini pod 18. letom.

Moderno 16.30 «Il caso venere privata». Barvni film. Bruno Cremer, Raffaella Carrà. Prepovedano mladini pod 14. letom.

Vittorio Veneto 17.00 «Giornata nera per l'ariete», barvni film. Franco Nero. Prepovedano mladini pod 14. letom.

Abbazia 16.30 «Jorga il vampiro». Barvni film. Robert Quarry. Prepovedano mladini pod 14. letom.

Ideale 16.00 «Lo strangolatore di Boston». Barvni film. T. Curtis, H. Fonda, G. Kennedy. Prepovedano mladini pod 14. letom.

Astra 16.30 «Il calice d'argento». Barvni film. Paul Newman in Jack Palance.

Kino Opčine 19.00 «L'ultimo eroe del West».

Razstave

V Mestni galeriji Piran je razstava, ki nosi naslov **Ars Histriae III.** Razstava je odprta vsak dan od 10. ure do 12. ure ter od 17. ure do 20. ure. Na razstavi sodeluje s svojimi deli 23 slikarjev, med katerimi so tudi Zvest Apollonio, Janez Lenassi, Herman Pečarič. Jože Pohlen in še nekaj drugih domačih slikarjev. Razstava bo odprta še danes.

V Kraški galeriji v Velikem Repnu razstava del Pavla Ferluge z Opčin.

V koprski galeriji Meduza je razstava del skupine AMA (Ajdič, Mljuš, Apollonio).

V koprski galeriji Loža je razstava dunajske šole fantastičnega realizma. Razstava bo odprta ob delavnikih od 9. do 13. in od 17. do 19. ure vse do 1. septembra.

Do 26. t.m. bo v občinski umetniški galeriji na Trgu Unità Robert Kozman razstavljal svoja najnovejša dela. Razstava bo odprta ob delavnikih od 10. do 13. in od 17. do 20. ure, ob praznikih pa od 10. do 13. ure.

V umetniški galeriji ENDAS v Ul. delle Zudecche 1 je odprta razstava del Rine Skerk in Walterja Scodinija. Razstava bo odprta ob delavnikih od 18. do 21., ob praznikih pa od 11. do 13. ure.

Včeraj - danes

Danes, CETRTEK, 24. avgusta
JERNEJ

Sonce vzide ob 6.16 in zatone ob 19.58 — Dolžina dneva 13.42 — Luna vzide ob 19.36 in zatone ob 5.45.

Jutri, PETEK, 25. avgusta
LUDVIK

Vreme včeraj: najvišja dnevna temperatura 24.4, najnižja 17.9, ob 19. uri 22.1 stopinje, zračni tlak 1018 stanoviten, brezvetrje, vlaga 48-odstotna, nebo 5/10 pooblačeno, morje rahlo razgibano, temperatura morja 22 stopinj.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 23. avgusta 1972 se je v Trstu rodilo 13 otrok, umrlo je 6 oseb.

UMRLI SO: 68-letni Vittorio Coloni, 75-letna Emma Neusser vd. Dequal, 60-letni Paolo Cervini, 70-letni Karlo Kavrecic, 60-letna Maria Gianzinetti vd. Lupia, 1 dan stari Fabrizio Krejner.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
(od 13. do 16. ure)

All'Esculapio, Ul. Roma 15; INAM - Al Cammello, Drevored XX. septembra 4; Alla Maddalena, Istrska ulica 35; Chiari - Crotti, Ul. Tor S. Piero 2.

NOČNA SLUŽBA LEKARN
(od 19.30 do 8.30)

Busolini, Ul. P. Revoltella 41; Prenzul - Cignola, Korzo Italia 14; Serravallo, dini, Ul. T. Vecellio 24; Serravallo, Trg Cavana 1.

Rdeče in črno v Portorožu

Čisti dobiček ene izmed največjih igralnic v Evropi gre v turistične investicije in v humanitarne namene

Čisti dobiček ene izmed največjih igralnic v Evropi gre v turistične investicije in v humanitarne namene.

Priznajmo, da v vsakemu izmed nas tiči vsaj malo avanturistične žilice. Kadar začujemo besedo igralnica, takoj pomislimo na tiste, ki so zadnji novčič stavili na rdeče ali na črno in odšli kot milijonarji. Ali pa druge, ki so prišli z milijoni in odšli kot berači. Fantazija se nam sprosti in v retrospektivi obujamo spomin na vse, kar smo slišali, bral ali videli o igralnicah. Tu so klasični liki Hermana in stare grofice, Pauline in de Grieuxa, razburljivi prizori iz pustolovskih filmov, skrivnostni sistemi in talismani. In vse skupaj mora biti seveda garnirano z oblaki dima, z lepoticami, z negibnimi obrazi krupjejev.

Če boste s tako predpostavko stopili v portoroški Metropol, boste gotovo razočarani.

V EVROPSKI VRH

Ura je nekaj minut čez devetnajsto. Z direktorjem Ninom Spinellijem stojiva ob vhodu tega tako nevarno mikavnega prostora in opazujeva, kaj se dogaja pred nama. Spinelli je mlad, dinamičen človek, direktor piranskega zavoda za pospeševanje turizma in nedvomno sodi med tiste, ki imajo največ zaslug za afirmacijo mednarodnega turizma na portoroški obali. Na vsako vprašanje ima takoj pripravljen odgovor.

— Poglejte, direktor, skoraj nimam občutka, da bi bila v igralnici?

— In tudi nisva, vsaj kar zadeva igralnico v klasičnem pomenu te besede. Ko smo se preselili iz Palaca v Metropol, smo se odločili za najsodobnejšo ureditev.»

Prostor resnično impresionira. Kot bi bil v veliki koncertni dvorani. Ogromna okna, polno zelenja, predvsem pa niti sledu o tobačnem dimu. Za to poskrbijo moderne klimatske naprave.

Igralne naprave so razporejene spodaj in v prvem nadstropju. Skoraj prazno je, le pri dveh mizah menjavajo žetoni lastnike.

— Zgodaj je še, reče direktor, pozneje po večerji bo bolj živahno. Zdaj, ko je malo gostov je čas za ogled igralnih miz in za pogovor o igralnici. Pri obeh mizah, kjer igrajo, ni kdo ve kako zanimivo. Stave so majhne in temu primerno tudi dobitki. Očitno gre za skupino turistov, ki je pač sklenila žrtvovati nekaj tisoč lir, da zadostijo radovednosti.

Poleg klasične rulete, igrajo v portoroškem Metropolu še chemin de fer (znana orientalska igra s kartami, kjer dobi večji seštevek treh kart) in pa Black jack, ki ga pri nas poznamo kot «ajnc». Če prašate strokovnjake, so vse igre enako vredne, ker so pač vse igralnice in vsi igralni avtomati na svetu tako napravljeni, da mora po verjetnostnem računu nujno dobiti lastnik. Igro chemin de fer je natančno opisal tudi Dostojevski v svojem romanu Igralec. Spomnimo se samo pretresljivega prizora ko je stara grofica stavila premoženje na mali Slager, to je nad osmico, njen partner pa ji je pokazal veliki Slager, to je devetico. Grofica je poraz sprejela z nasmehom, čez nekaj trenutkov pa jo je zadela kap.

Tudi v Portorožu je možno izgubiti in dobiti mnogo denarja. Vendar ne naenkrat, ker so stave limitirane. Najnižja možna stava je 500 lir, najvišja 10 tisoč lir. Najvišji možni dobitek na eni kombinaciji je 350 tisoč lir.

Portoroška igralnica ima danes močan lasten kapital in lahko poišče tudi več izgube, če že ima srečo, da se v kratkem razdobju pojavi v njej več «srečkotov».

— Direktor, povejte, kam vas lahko uvrstimo v jugoslovanskem in evropskem merilu?

— Kakor je znano, obstaja portoroška igralnica že osem let. Začela smo z domačim in tujim kapitalom v razmerju 50:50, s kadri, to je predvsem s krupeji, pa smo si morali pomagati iz tujine. Igralnica je bila vseskozi aktivna in že leta 1969 smo se lahko osamosvojili. Glede velikosti, obiska, prometa in sodobne opreme smo že na prvem mestu v Jugoslaviji ter med prvimi desetimi v Evropi. Z letošnjo prenovitvijo v nove prostore, se nam obetajo še lepše perspektive, saj smo opremo še bolj modernizirali in nabavili še nekaj igralnih naprav.»

— In kadri?

— Kolektiv šteje 90 ljudi, od tega je kar 60 krupejev. V glavnem so vsi domači kadri.»

POGOVOR O DELIKATNI TEMI

Neredko so se v zadnjih letih v tujem tisku pojavljale pikre pripombe o igralnicah v Jugoslaviji. Reporterji, ki ponavadi sploh niso videli Jugoslavije, so do podrobnosti opisovali razne primitivnosti in zraven na debelo pridigali, kako bodo turisti razočarani, saj socializem in hazard ne gresta skupaj.

Kazalo je, da je Nino Spinelli že pričakoval pogovor o tej temi, saj je imel takoj pripravljen odgovor.

«Te reportaže v tujem tisku nas ne vznemirjajo preveč, saj obisk v naših igralnicah jasno kaže, da jim malo kdo verjame. Lansirajo jih pač iz konkurenčnih razlogov tisti, ki so na tem zainteresirani. Za igralnice smo se pač morali odločiti v tistem trenutku, ko smo se odločili za komercialni turizem, za obstoječo strukturo gostov. Petični gost je se namreč ne zadovoljujejo samo s prirodnimi lepotami, hočejo imeti tudi luksuzno opremljene hotele, atraktivne prireditve, bare, igralnice ... Moram tudi povedati, da naših ljudi igralnice prav nič ne motijo. Razumejo, da je to pač del turističnega gospodarstva, ki nam prinaša devize.»

RESNICA IN IZMIŠLJOTINE O OGROMNIH DOBITKIH IN IZGUBAH

Medtem so se spodnji in zgornji prostori igralnice že skoraj povsem napolnili. V pogovor so se vključili tudi nekateri člani osebja in naenkrat smo se znašli pri najbolj mikavni temi — pri govoricah o ogromnih dobitkih in izgubah.

V osmih letih, odkar obstaja igralnica, sta osebju ostala v živem spominu predvsem dva dogodka. Pred dvema letoma je prišel neki Poljak, pisal se je Jerecki. Ne da bi trenil z očesom je izgubil osem milijonov lir. Naenkrat pa se mu je odprlo in v dveh večerih je dobil nazaj svoje ter odnesel še deset milijonov ...

Največjo senzacijo pa je vzbudil letos neki človek z nemškim potnim listom, kakšne narodnosti pa je bil, se danes ne vedo. Govoril je nemreč perfektno več jezikov.

«Predvsem pa je molčal in pospravljal denar» — je v šali pripomnil direktor.

No, ta skrivnostni tujec je razbil relativno enoličnost igralnice in ustvaril šarm, kakršnega smo vajeni iz pustolovskih filmov. Oblečen je bil v črno srajco z biserno kravato, obdajale so ga lepotice in na debelo je delil napitnine. Tudi on je, podobno kot Jarecki, že prvi večer izgubil veliko vsoto — okrog trideset tisoč zahodnonemških mark. Potem se je tudi njemu odprlo in po mnenju nekaterih je osušil igralnico za okrog 30 milijonov lir. Tako so pisali časopisi, vendar je direktor menil, da, je bila ta vsota precej manjša, nihče pa ne ve, kolikšna je bila, saj pri posameznikih ne vodijo nobene evidence o minusu in plusu.

«In tudi velik čudak je bil», je pripomnil eden izmed krupijejev.

«Nas je obmetaval z napitninami, ko pa je ob povratku domov napolnil tank svojega športnega avtomobila, je zanteval od bencinskega uslužbenca, da mu izplača ostanek 50 par.»

Pogovor se zdaj zasuka še k izgubam. Po zatrdilih direktorja v Portorožu še nihče ni izgubil ogromne vsote denarja, oziroma, doslej takega gosta še ni bilo. Največje izgube so se gibale od enega do štirih milijonov. To je tudi povsem razumljivo, saj so gosti igralnice predvsem turisti, ki jih tja pripelje radovednost, in velika večina se seveda pravočasno ustavi, ko vidi, da ne gre. Posebna kategorija pa so seveda poklicni igralci, ki imajo svoje sisteme in zmeraj stavijo velike vsote na iste številke. Kakšen pa je ta sistem ob tako majhnem verjetnostnem računu, da dobiš, pa je seveda njihova osebna skrivnost. V zvezi s tem je bilo že mnogo tolmačenj, prave resnice pa do danes še ni nihče odkril. Prav zato se te vrste igralcev poklicne igralnice najbolj bojijo.

Poslavljam se od simpatičnega direktorja in osebja. Ura je že krepko čez polnoč in portoroško obalo je zajela že skoraj popolna tišina. Le barvna miniaturna ruleta nad mogočnim Metropolom opozarja, da je tam tak alj še večji utrip, kot ga mestece doživlja čez dan. In da bo nekdo čez uro ali dve stopil čez prag igralnice z ožarjenim obrazom, nekdo pa z izgubljenim pogledom Hermana, ki se mu je namesto trojke sedmice in asa prikazala pikova dama. Kaj vse sili ljudi k igralnim mizam: radovednost, pohlep po denarju, strast, iščejo pozabo nad neuspehom v poklicu ali v ljubezni? Redkokje boš našel igralca, ki ti bo to povedal, žetoni pa žal ne znajo govoriti. Balzac je nekoč napisal, da je ljubezen stvar temperamenta. Verjetno je tudi hazardiranje stvar temperamenta.

L. O.

Objavljen program svečanosti v Cerknem

Objavili so program proslave 25-letnice priključitve Primorske k Sloveniji, ki bo 17. septembra v Cerknem, znanem partizanskem kraju na severnem Primorskem, kjer bodo ob tej priložnosti odprli šolospomenik NOB, zgrajeno s prispevki slovenskega prebivalstva v domovini in zamejstvu ter s prispevki tudi italijanskih garibaldincev.

Na prireditev so povabili maršala Tita, uradni govornik bo sekretar izvršnega komiteja CK Zveze komunistov Jugoslavije Stane Dolanc, spregovoril pa bo tudi dr. Joža Vilfan, predsednik odbora za izgradnjo šole.

Prireditelji pričakujejo, da bo na svečanost prišlo okoli 20.000 oseb. Z odprtjem tako pomembnega objekta kot je vzorna šola, v kateri bodo proučevali polpreteklo slovensko zgodovino, bodo hkrati najdostojneje počastili spomin padlih tečajnikov partijske šole med nacističnim napadom na Cerkno.

V kulturnem programu bodo nastopili pevski zbor Prosek - Kontovel, primorski združeni pevski zbori in mladina.

NAROČITE SE NA Primorski dnevnik!

RAZEN DENARJA, JI JE VZEL ŠE POTNI LIST

Okradel je sodržavljanko in jo silil k prostituciji

Umazanega izkoriščevalca je policija aretirala, čeprav ji je skušal pobegniti

V ponedeljek ponoči, okrog polnoči, je avtomobilska policijska izvidnica, ki ji je poveljeval podčastnik Dellia, zapazila na vogalu Trga Vittorio Veneto z Ul. Gallati mlajšo žensko, ki je mahala z rokami. Policisti so stopili k njej, 22-letni Zori Dimitrovi iz Novega Sada, ob kateri je stal 30-letni Semiz Mehič z Reke. Dimitrova je zbegano in naglo povedala, da jo Mehič sili k prostituciji, zaradi česar se mu je uprla. Mehič naj bi ji pri tem prisodil nekaj krepkih zaušnic ter ji povzročil rano na obrazu. Agenti so povabili moškega v policijski avto, žensko pa sklenili pospremiti v bolnišnico z drugim avtomobilom. Toda komaj je voznik policijskega avtomobila hotel vstopiti v avto, je Mehič z naglo kretnjo odprl vrata vozila, skočil iz avta ter pričel bežati po ulicah Gallati, Trento in Geppa proti Ul. Cavour. Podčastnik Dellia mu je sledil nekaj metrov, potem pa ustavil mimoidoči fiat 850, ki ga je vozil karabinjer v civilu Angelo Colante. Skupaj sta se nato odpeljala za pobeglim ter ga pri «Banco d'Italia» tudi dohitela in prijela. Ubežnik se je nekaj časa upiral aretaciji, potem pa se le pustil vkleniti.

Zora Dimitrova je med zaslišanjem v uradih letečega oddelka kvesture povedala preiskovalcem dokaj bedno zgodbo svojega prihoda v Trst. V naše mesto je dopotovala 11. avgusta letos. Na železniški postaji je še isto jutro naletela na Mehiča, s katerim se je spoprijateljila. A moški se je kaj kmalu izkazal za povsem drugačnega, kot si ga je dekle predstavljalo. Ko mu je izročila 30 tisoč din, da bi ji kupil povratno avtobusno vozovnico za Split, kamor je bila namenjena, si je Rečan obdržal denar, nato pa ji izmaknil še potni list. Končno jo je prisilil k prostituciji in ji — vedno po pripovedovanju Dimitrove — naročil, naj zahteva od klienta 5000 lir za krajši «sestanek v avtomobilu». To je storila štirikrat in si skupno «prislužila» 20 tisoč lir. Denar pa ni nikoli utegnila spraviti v denarnico, zakaj Mehič ji je stalno sledil in ji takoj pobral «zaslužek». V ponedeljek zvečer pa se ga je naveličala in po krajšem prepiru poklicala policiste.

Semiza Mehiča bodo verjetno prijavili sodnim oblastem zaradi podpiranja in izkoriščanja prostitucije, upora javnemu funkcionarju ter lažjih telesnih poškodb.

GORIŠKI DNEVNIK

24. avgusta 1972

GOSPODINJE NA ZELENJADNEM TRGU TARNAJO...

Izredno povišanje cen sadja in zelenjave v dneh po velikošmarnih počitnicah

Za praznike ni bilo sadja, pozneje pa se je cena dvignila za 30 odstotkov
V primerjavi s prejšnjim letom precej višje cene - Na vidiku druge podražitve

Že cela dva tedna so italijanski časopisi kar z mastnimi naslovi na prvih straneh polni vesti o izrednem povišanju cen nekaterim prehrambenim proizvodom in drugim artiklom. Ponavlja se zgodba iz lanskega leta, ko so se cene nekaterim proizvodom (takrat so bili na vrsti razni mesni izdelki, maslo, sir, zelenjava) dvignile takoj po povratku ljudi z množičnih dopustov.

Podobno je bilo letos. Nekateri večji časopisi so primerjali cene prehrambenim proizvodom v velikih mestih in v letoviških krajih in ugotavljajo, da so v slednjih cene precej višje od onih v mestih. Prišlo je do ugotavljanja višjih cen ob priliki objave o podražitvi telefonskih tarif, ob priliki govoric o morebitni podražitvi radijsko - televizijskih in električnih tarif. Nihče pa ni pričakoval, da bo prišlo do take podražitve prehrambenih izdelkov po počitnicah, saj so se cene dvigale nenehoma že v prejšnjih mesecih, od aprila dalje. Podražitve so sicer na dnevnem redu v vsej Evropi. Prav v avgustu so v Franciji dvignili cene številnim storitvam in prehrambenim izdelkom, isto se je pripetilo v Zahodni Nemčiji, enako se dogaja v sosednji Jugoslaviji. Pri nas pa so za kak tisočak mesečno povečali pokojnine, za nekaj točk povečali v avgustu draginjsko doklado, sedaj pa so se kar na lepem, brez pravega vzroka, povečale cene sadju, zelenjavi in mesu, na vidiku pa so podražitve oblačil, čevljev in še marsikaj drugega.

Bili smo včeraj zjutraj na goriškem zelenjadnem trgu, da bi ugotovili kako je s sadjem in z zelenjavo. Cene so brez dvoma poskočile, nam je dejal pomočnik komisarja Bregant (komisar dr. Primožič je začasno na dopustu). Do njih povečanja je prišlo kar na lepem v dneh okrog «ferragosta».

Na goriškem zelenjadnem trgu na drobno ima svoje pulte štirideset prodajalk. Na trgu na debelo dela osem grosistov - trgovcev, poleg njih pa na tem trgu prodajajo svoje pridelke tudi kmetje iz Brd in iz Podturna ter s Solkanskega polja. Goriški trg na debelo spada v nižjo kategorijo kot sorodna trga v Trstu in v Vidmu, zaradi tega so tu cene nekoliko višje kot v omenjenih dveh mestih, ker so goriški trgovci le posredniki in morajo torej nekaj zaslužiti.

V soboto, 12. avgusta je že okrog poldne nekaterih vrst sadja na trgu na drobno zmanjkalo. Prodajalke so si hotele breskve in grozdje nabaviti na trgu na debelo, tam pa zaželenega blaga niso našle. Cene tako na debelo in nato seveda še na drobno so že ta dan nekoliko poskočile. V nedeljo je bil trg zaprt, v ponedeljek pa je bilo sadja zelo malo. Že ob deseti uri ga ni bilo na razpolago. Klienti so protestirali, prodajalke so se tožile pri trgovcih na debelo, ti blaga niso imeli, ker ga niso dobili niti od tržaških niti od videmskih trgovcev na debelo, ki imajo precej velike hladilnike, kjer lahko hranijo blago.

Po «ferragostu» so se breskve in grozdje spet pojavili na vseh trgih, cena pa je kar na lepem poskočila za 30 do 40 odstotkov. Še v soboto so breskve stale 270-280 lir za kg, pet dni pozneje, po praznikih, pa so jih prodajali po ceni 400 in še več lir za kg. Prav tako je bilo moč dobiti grozdje po 250-270 lir kg, po praznikih pa je prodajalka zanj zahtevala 400 lir.

Tudi včeraj smo na sprehodu po trgu ugotovili, da so cene še vedno visoke: breskve 400 lir, grozdje 400 lir, limone 440 lir, hruške 280 lir, lubenice 80, štandreški krompir 110 lir, zelena paprika 200 lir, rumena paprika 360 lir, domači paradižniki 160 lir, paradižniki Cirio 180 lir, jajca 40 lir in še bi lahko naštevali.

To so cene na drobno, ki so se, v precej primerih, povečale v zadnjem tednu. Gospodinje se seveda zaradi teh povečanih cen upravičeno kregajo s prodajalkami, te pa zvračajo svojo jezo na trgovce na debelo, slednji pa na tiste, ki jim blago dobavljajo. Treba je namreč vedeti, da mora večkrat, tudi pri visokih cenah sadja ali zelenjave, trgovec na drobno plačati po ceni veljavni za blago tudi leseni zaboj (ta tehta približno kilo in pol pri desetih - petnajstih kilogramih blaga). Trgovec na drobno tako plača ta leseni zaboj tudi do 500 - 700 lir, zanj pa ne dobi nazaj ničesar. Zaradi tega mora seveda ta strošek zvrniti na kupca.

Kako so se gibale cene sadju in zelenjavi na trgu na debelo v zadnjem letu? Na razpolago imamo podatke o lanskem juliju, o lanskem avgustu, o letošnjem juliju in o letošnji prvi polovici avgusta ter najnovejše podatke izpred nekaj dni. Nekateri podatki, ki se nanašajo na 21. avgust, dajo upati, da se bo cena marsikateremu pridelku znižala v primerjavi z onimi v prvi polovici avgusta in takoj po praznikih. Vendar moramo ugotoviti, da gre za običajno sezonsko znižanje.

Cenam na debelo, ki jih objavljamo v posebni razpredelnici, je treba dodati v prodajalnah na zelenjadnem trgu približno 30 odst. V teh je zabeležena marža prodajalca na drobno, že omenjeni strošek za leseni zaboj, izloček, ki ga bo moral prodajalec zavreči itd. V prodajalnah zelenjave v mestu pa so cene marsikje še za kak odstotek višje. Treba je računati tudi z najemnino, ki je v trgovinah višja kot na glavnem trgu.

Ugotovili smo nekaj. Kljub sezonskemu nihanju so se cene (poglejmo razpredelnico!) v primerjavi z lanskim letom precej povečale. Ponekod so ostale neizpremenjene, drugod pa so poskočile kar za sto odstotkov. Prepričani smo tudi, da cene ne bodo nazadovale, kljub raznim poizkusom vlade, da bi jih nadzorovala. Kako?

Danes smo napisali članek o cenah zelenjave in sadja. Jutri se bomo nekoliko pomudili pri cenah mesa, ki so v zadnjem času tako v Gorici kot v vsej državi precej poskočile.

CENE NA DEBELO NA GORIŠKEM ZELENJADNEM TRGU

	julij 1971	avgust 1971	julij 1972	1. polovica avgusta 1972	21. avgusta 1972
česen	379	383	400	600	610
rdeča pesa	73	123	159	159	159
čebula	74	72	168	154	145
fižol v stročju	166	245	249	245	245
avgustovska solata	164	246	165	206	210
krompir	72	70	86	97	105
jabolka 1. vrste	212	224	270	308	360
hruške 1. vrste	155	101	145	112	180
breskve extra	200	230	264	245	245
grozdje	226	172	405	188	210
limone	250	275	369	396	400

PRED SEPTEMBRSKO OBNOVO POLITIČNEGA ŽIVLJENJA

Po prehodnem poletnem zatišju spet na vidiku politične polemike

Ostri spori znotraj posoške PSDI - V socialistični stranki se pripravljajo na kongres - Skupina za ohranitev PSIUP - Ostavke v tržiški krščanski demokraciji

Kljub velikošmarnim počitnicam je bilo politično življenje na Goriškem precej zanimivo in ta zanimivost se je povečala sedaj, ko so počitniški dnevi mimo in ko smo pred pragom oživitve javnopolitičnega življenja pri nas.

V Tržiču so v začetku avgusta izvolili ponovno za župana Versaceja in enobarvni demokrščanski odbor. Vanj so prišli, kot smo že poročali, z vrsto dodatnih glasovanj, zastopniki treh struj tržiške KD: morotejci bazisti in fanfanijevci. Sodelovati niso hoteli zastopniki «Forze nuove», popolnoma pa so bili izključeni desničarji, katerih zastopniki so v znak protesta odpovedali vse odgovornosti v stranki. Do prepirov je prišlo nato med odborniki zaradi razdelitve raznih mest v odboru.

V nekem intervjuju je župan Versace poudaril, da bo njegov enobarvni odbor nadaljeval s programom prejšnje občinske uprave ter da si želi čimprejšnjega ponovnega sodelovanja s socialisti, ki so na lastno pest razbili dvostrankarsko koalicijo.

Do določenih obtožb je prišlo v socialdemokratski stranki. Že lani in še prej so v Tržiču ustanovili tri sekcije omenjene politične stranke. Te sekcije so sicer porazdeljene po rajonih, nekateri politični opazovalci pa menijo, da so bile te sekcije ustanovljene da bi služile kot odskočna deska za zastopnike treh različnih skupin znotraj stranke. Zaradi tega so nekateri člani PSDI iz Tržiča, pristaši poslanca Ceccherinija, prijavili častnemu razsodišču stranke pokrajinskega tajnika Lodattija in podtajnika Candussija in Bona. Razsodišče je baje Lodattija kar izključilo iz stranke, Candussija in Bona pa izključilo iz strankinega delovanja za dobro treh mesecev. Omenjena trojica se je pritožila častnemu razsodišču stranke v Rimu in baje bo goriška obsodba razveljavljena. Vsekakor dogodek kaže kakšne so razmere v tej politični stranki.

V socialistični stranki se pripravljajo na pokrajinski kongres, ki bo služil kot predpriprava vsedržavnemu, ki bo verjetno konec oktobra. Bajè bodo tokrat socialisti glasovali za skupno resolucijo - tezo, vendarle bo imel vsak član stranke možnost opredeliti se še za dodatno tezo, kar pomeni, da bo tako podprl eno ali drugo politiko, ki jo v vsedržavnem merilu zagovarjajo določeni prvaki. Nekaj sestankov so do sedaj imeli pristaši levičarske struje, ki se prištevajo poslancu Lombardiju. Med prvaki te struje izstopajo tajnik sekcije v Tržiču Blasig, arhitekt Brunello, sindikalist CGIL Zuliani. Za jutri so sestanek v Gradišču napovedali tudi pristaši sedanjega tajnika stranke Mancinija Na Goriškem jim načeluje predsednik IACP Cellie, z njim so še tajnik goriške sekcije Massi, pokrajinski svetovalec Sergio Semola, občinski svetovalec v Tržiču Vittorio Semola, tajnik UILM Marchesan. Niso še znana imena pristašev Nennijeve avtonomistične struje, niti imena pristašev De Martinove skupine.

Na skrajni levici se je skoraj zaključilo vključevanje socialproletarcev v komunistično partijo. V Koprivi so tako prvič ustanovili komunistično sekcijo. Vendarle obstoja skupina članov bivše PSIUP, ki se zavzema za ohranitev stranke in za nadaljevanje njene politike. Pristaši te skupine so imeli sestanke v Gradišču. V PSIUP ostanejo tako edini svetovalec te stranke v Tržiču prof. Cumpeta, odbornik v občini Škocjan Muset, stari socialisti Edi Gava, Giovanni Giorgi, Giuseppe Mirabella in drugi iz raznih sekcij. Za zaključek še vest o fašistični resoluciji v goriškem občinskem svetu. Trije svetovalci MSI so vložili resolucijo v kateri zahtevajo, da se razide sedanji občinski odbor, kjer sodelujejo socialisti z zastopniki drugih strank. Socialisti so vnesli v goriško občinsko politiko negacijo šovinističnih in ultranacionalističnih teženj, podpirajo slovenstvo in antimilitarizem. Zaradi tega, menijo fašisti, je njih prisotnost v odboru nemogoča.

Na razpolago mesto za slovenske otroške vrtnarice

Goriška občina javlja, da je do 5. septembra t.l. čas za vložitev prošnje za poučevanje v slovenskih in italijanskih otroških vrtcih, ki jih upravlja goriška občina. Prošnje morajo zainteresirani vložiti na kolkovanem papirju za 500 lir na ustreznem občinskem uradu. Prošnji je treba dodati razne dokumente, ki so potrebni. Pojasnila dobijo zainteresirani na personalnem uradu goriške občine v uradnih urah.

Ojačen vodovod v Tržiču

V Tržiču se bo občinski svet sestal prvič po poletnih počitnicah 31. avgusta. To so sklenili na seji odbora, ki je bila v torek zvečer. Na isti seji so tudi odobrili načrt osme tranše občinskega vodovoda, za kar bodo deželo zaprosili za prispevek v višini 200 milijonov lir.

5. novembra se bo občinski odbor sestal z zastopniki treh sindikatov kovinarjev, ki so zaprosili za sestanek, da bi občinskim upraviteljem predočili zahteve kovinarjev ob obnovi sindikalne pogodbe.

Zakaj so dvignili cene delavskih abonmajev za avtobuse?

Deželni svetovalci KPI Bergomas, Cuffaro in drugi so poslali predsedniku deželnega sveta Ribezziju nujno interpelacijo, v kateri ga obveščajo, da so številna avtoprevozniška podjetja v naši deželi, po uvedbi zakona štev. 28 z dne 13. julija 1972, dvignila cene za avtobusne abonmaje za delavce. Tako so podjetja, ki so dobila deželno pomoč, da bi lahko obdržala nizko ceno za omenjene abonmaje dejansko dobila deželno pomoč in vrh vsega še dvignila cene abonmajev.

Zdi se, pravijo omenjeni svetovalci v svoji interpelaciji, da je povišanje cen abonmajev svetoval sam deželni odbornik za transporte. Te ugotovitve so zelo hude. Svetovalci zahtevajo, da se predsednik dežele vlade javno izreče o tem vprašanju.

Prijatelju in dolgoletnemu sodelavcu

LUDVIKU ZORZUTU

ob današnji njegovi 80-letnici, želijo odborniki in člani SPD iz Gorice še mnogo let zdravja in osebnega zadovoljstva.

HUDA UGOTOVITEV ZA RIBIČE

OKUŽENE POSTRVI V SPODNJI VIPAVI

Skušali jih bodo poloviti - Skrb odbora za ribolov za gojenje rib v Soči in v Doberdobskem jezeru

V spodnjem toku Vipave je v teh dneh veliko okuženih postrvi. Nekatere take postrvi so ribiči ulovili v soboto in v nedeljo, okužitev so ugotovili v ponedeljek in še istega dne zvečer so se na sedežu pokrajine sestali, pod predsedstvom svetovalca Dessenibusa, člani odbora za ribolov, zastopniki ribiških družin in tudi zastopniki zdravstvenih ustanov. Sklenili so z včerajšnjim dnem pričeti z množičnim ribolovom v upanju, da bi v nekaj dneh ulovili vse obolele ribe. O njih okužitvi bodo ugotavljali v raznih znanstvenih laboratorijih.

Zdi se, da je neki kamionist, ki ni mogel uvoziti v Italijo kamion poln okuženih postrvi, te odvrgal v Vipavo, ne da bi pomislil na posledice. Zastopniki urada za ribolov na pokrajini so se v zvezi s tem sestali tudi z zastopniki ribičev in ustreznimi oblastmi v Novi Gorici.

Na isti seji odbora za ribolov so govorili tudi o precejšnjem delu, ki ga opravlja pokrajinska uprava v korist ribičev. V Sočo so pred kratkim vrgli 6.000 lipanov, ki so jih ulovili v Savi. V Doberdobsko jezero pa so pred časom vrgli 15.000 postrvi in v kratkem bodo v to jezero vrgli še druge vrste sladkovodnih rib, da bi obnovili ribji zarod v tem kraškem jezeru. Zastopniki ribiških družin so izrekli za to delo uprave zadovoljstvo svojih članov.

Trčenje v Pevmi

Na križišču pri kostnici v Pevmi je prišlo včeraj zjutraj okrog 8. ure do trčenja med mopedistom in avtomobilistom. Po glavni cesti navzdol je vozil proti Gorici na svojem mopedu 38-letni Stanislav Radikon z Oslavja, na ovinku pred hišo št. 50 v Pevmi pa je prihajala s svojega dvorišča z avtomobilom fiat 500 36-letna Anita Perin por. Vizintin Radikon se je zaletel v avto. Odpeljali so ga v goriško splošno bolnišnico, kjer so ga pridržali na zdravljenju za deset dni, ker ima nekaj ran in prask na obrazu ter na drugih delih telesa.

V isto bolnišnico so včeraj popoldne sprejeli tudi 23-letno študentko Caterino Perissutti iz Gorice iz Ulice Del Prato 5. Z mopedom se je peljala iz Podgore proti Ločniku, na križišču pri Madonnini je zgubila ravnotežje in padla na tla. V bolnišnici so jo le obvezali.

MOZAIK NAJRAZLIČNEJŠIH PRIREDITEV

«Goriški september» kakor se nam kaže letos

Poleg nekaterih večjih prireditev na visoki ravni, je na sporedu tudi šport

Objavili so lično izdelan prospekt s celotnim programom prireditev, ki jih bomo imeli v okviru «Goriškega septembra». Izdala ga je občinska uprava in bo koristen vodič za turiste, ki bodo prihodnji mesec obiskali naše mesto, in za domačine, zakaj tudi nam bo prišel prav, kadar se bomo odločali za takšno ali drugačno zabavo, telesni ali duševni užitek.

Goriški september je rezultat dolgoletnega snovanja različnih ustanov tukajšnjega prebivalstva, ki so svojo dejavnost razvijale različne mesece v letu, dostikrat ob neprimernem času in tudi v medsebojni konkurenci, ki je nastala povsem slučajno kot posledica nekoordiniranosti. Stihija, ki je nekaj let prevladovala na tem področju, je pripravila najbolj požrtvovalne ljudi, meneżerje raznih prireditev, da bi težnjo Gorice po opravljanju posebnega poslanstva na tem prostoru, predstavili organizirano in na dovolj učinkovit način. Svoje ambicije so naslonili na izkušnje drugih mest, ki se ponašajo z bogatim koledarjem prireditev ter dosegajo tudi velike uspehe. Mesec september ustreza Gorici zaradi ugodnega vremena in zaradi vinske trte, ki pričenja roditi ta mesec. Seveda pa so tudi pred Goriškim septembrom prirejali poglavitne manifestacije jeseni, le da so bile časovno bolj oddaljene druga od druge.

Poglejmo ,kaj nam nudi letošnji Goriški september. Od 2. do 10. septembra bo v razstavnih prostorih Pro Loco v pasaži razstava nagačenih ptičev; 3. bo v županskem parku tradicionalni ptičji sejem; od 8. do 10. bo na Gradu mednarodno folklorno tekmovanje, prvi mednarodni kongres o «Resnični in izmišljeni folklori», 10. septembra pa folklorna parada po mestnih ulicah, na kateri bodo sodelovale mednarodne skupine; 9. in 10. bo na mirenskem letališču vsedržavno letalsko tekmovanje v pravilnostnih poletih za pokal mesta Gorica; od 10. do 16. bo v veliki dvorani Ginnastica Goriziana 18. vsedržavni shod učiteljev gluhonemih; 18. in 19. bo v Attemsovi palači na Kornu tretji mednarodni shod evropskih zborov; od 21. do 24. bo v veliki dvorani UGG 11. mednarodno tekmovanje pevskih zborov, ki ga prireja zbor «Seghizzi»; od 26. do 28. bo v palači Attems vsedržavni shod mednarodne zveze za poučevanje ljudske kulture; 29. bo v mestni knjižnici odprtje razstave del pisatelja Roberta Musila (odprta bo do 14. oktobra); 30. pričetek VII. srednjeevropskega kulturnega srečanja o «mitteleuropskem gledališču»; 30. bo v palači Petrarca razstava del češkega scenografa Vlatislava Hofmana; 30. bo na mirenskem letališču mednarodno padalsko tekmovanje za posameznike s skoki na cilj.

1. septembra začetek habilitacijskih tečajev

Šolski skrbnik v Gorici javlja, da se bodo 1. septembra pričeli v vsej deželi posebni habilitacijski tečaji.

Zainteresirani vzgojitelji naj se čimprej na tajništvih srednjih šol in na sedežih didaktičnih ravnateljstev pozanimajo za vsebino ministrskih okrožnic z dne 5. in 7. avgusta 1972, kjer so vsi podatki o teh tečajih. V vseh omenjenih uradih je tudi na razpolago okrožnica goriškega šolskega skrbnika z dne 23. avgusta, v kateri so tukajšnji podatki o tečajih

Kino

Gorica

VERDI: ob 17.15-22.00 «Terrore cieco», M. Farrow in R. Bailey. Barvni film; mladini pod 14. letom prepovedan.
CORSO: ob 16.45-22.00 «Dove osano le aquile». R. Burton in M. Re. Barvni film.
MODERNISSIMO: 17.00-22.00 «La resa dei conti». T. Millian in L. Van Cleeft; kinemaskopski film v barvah.
CENTRALE: 17.30-21.30 «Vado, l'ammazzo e torno. G. Hilton in G. Roland; barvni film.
VITTORIA: 17.30-22.00 «La dolce ala della giovinezza». P. Newman in G. Pagie; kinemaskopski film v barvah; mladini pod 18. letom prepovedan.

Tržič

AZZURRO: 18.00 «Il suo nome gridava vendetta». A. Steffen in E. Steward; barvni film.
EXCELSIOR: 17.30-22.00 «Una pistola per Ringo». G. Gemma; barvni film.
PRINCIPE: 18.00-22.00 «Le mogli». Barvni film.

Nova Gorica

SOČA (N. Gorica): «Džungla diamantov», ameriški barvni film - ob 18.15 in 20.15.
SVOBODA (Šempeter): «Mazurka v posteljo», danski film - ob 18.30 in 20.30.
RENČE: «Stanlio in Olio na divjem zahodu», ameriški film - ob 20.
ŠEMPAS: «Sled vodi v sobo», angleški barvni film - ob 20.30.
KANAL: «Pregon za 100.000 dolarjev», ameriško-italijanski barvni film - ob 20.
DESKLE: «Volk Sierra Blanke», italijansko-španski barvni film - ob 20.
PRVAČINA: «Robin Hood, ognjeviti lokostrelec», italijanski barvni film - ob 20.30.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI

Danes ves dan in ponoči je dežurna lekarna Provvidenti, Travnik 14, tel. 2972.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU

Danes ves dan in ponoči je dežurna lekarna «Al Redentore», Ul. Rosselli, tel. 72-340.

Izleti

Goriška federacija PSDI priredi v nedeljo 3. septembra izlet v Pradibosco v Dolini Pesarina, kjer bo na deželnem shodu socialdemokratov govoril osrednji tajnik te stranke poslanec Orlandi. Vpisujejo na sedežu PSDI na Korzu Italija.

NOVOST NA KNJIŽNI POLICI

Jens Kruuse:

Zločin v Oradouru

Oradour je majhno francosko mestece, središče pokrajine Limousine. Tu so 10. junija leta 1944 nemški vojaki, pripadniki esesovske divizije Das Reich zagresili težak zločin. Nekaj dni prej so partizani porušili del železniške proge in med prestopanjem potnikov ubili dva nemška vojaka, ki sta se preveč oddaljila od svoje enote. Razen tega so partizani ujeli nemškega majorja, ki se je oddaljil od svojih vojakov. Zato so se Nemci odločili za povračilne ukrepe in esesovska divizija, ki se je tiste dni po invaziji pomikala iz južne Francije na fronto proti zavezniški invazijski armadi, je spotoma zagrešila težak zločin. Pobili so vse prebivalce, moške, ženske in otroke mesteca Oradour, kakor tudi prebivalce bližnjih kmetij, porušili in požgali vse hiše mesta ter zagrešili tako enega največjih hudodelstev na francoskem ozemlju med vojno. Pri tem pa je bil Oradour miroljuben kraj, daleč od vojne in partizanskih spopadov, veljal je kot zatočišče pred vojnimi nevarnostmi. Zato je bil zločin nemške soldateske nad nedolžnim prebivalstvom še toliko bolj obsojanja vreden.

Ves ta dogodek in zločin pripadnikov divizije Das Reich opisuje v svoji knjigi Zločin v Oradouru danski pisatelj Jens Kruuse. Njegovo knjigo je v prevodu Janeza Prijatlja izdal zavod Borec in tako slovenske bralce seznanil z zločinom, ki so ga Nemci med vojno zagrešili na francoskem ozemlju. Avtorjeva pripoved je zelo plastična in živa, saj prikazuje, kaj vse so počeli posamezni prebivalci kritičnega dne in kako so končali pod streli krvnikov ali pa v ognju požganih hiš. Je pa seveda močno obtožujoča, čeprav je avtor napisal knjigo ne toliko da obsodi zločince temveč, da prikaže grozote, ki bi morale biti človeškemu rodu prihranjene. Pri tem pa je avtor popisal tudi epilog zločina. Komandant nemške divizije, ki je zagrešila zločin, je nekaznovan živel v Zahodni Nemčiji do lani, ko je umrl. Ostali vojaški poveljniki so večinoma padli med vojno. Po vojni so tako pred sodišče postavili poleg nekaj nemških vojakov predvsem nasilno mobilizirane Francoze iz Alzacije, ki so tudi sodelovali pri zločinu. Razen dveh smrtnih obsodb so se vsi rešili z amnestijo, saj je zločin vzbudil v Franciji večkrat tudi nesmiselno polemiko o kolektivni odgovornosti za zločine. Oradour je tako postal eden izmed umazanih spomenikov človekove podivjanosti.

Sl. Ru.

Prejeli smo

«LA NUOVA ITALIA INFORMA», giugno 1972, polletni bilten istoimenske izložbe Firenze, c.p. 346.

«LA VILLE D'AOSTE» — organe des sections de l'union Valdotaine de la Ville D'Aoste: 3 ème Anneè — Num. 12 — 5 Aout 1972 Dir. resp.: Charles Ferina Imprimé par L'union Valdotaine — 29, rue Festaz — Aoste.

«EUCARISTIA E CAMUNITA' LOCALE, periodico bimestrale N. 5 Direttore responsabile: Ottorino Burelli, Stampa: Arti Grafiche Friulane 1972.

IZ UMETNOSTNIH GALERIJ

PAVEL FERLUGA V KRAŠKI HIŠI

S sedanjo razstavo v galeriji Kraške hiše se na Tržaškem pridružuje že kar obilni skupini naših likovnikov novo ime: Pavel Ferluga. Opazili smo ga sicer že predlani na neki skupni razstavi v mestu pod oljnato sliko simbolično nadstvarne vsebine in hamletovske težine. Smo pa šele zvedeli da je to domačin z Opčin. Čeprav se Ferluga v Kraški hiši predstavlja s svojo prvo lastno razstavo, pa še mnogo let slika. A ga je skromnost samouka zadrževala da bi nastopal vidneje v naši javnosti. Poznavalce razvoja zamejskega slikarstva pa razveseljuje že samo dejstvo, da 37-letni slikar predstavlja vmesno povezavo med tako redkim številom slikarjev srednjega rodu z mlajšim. Zato mu želimo čim več uspeha

Upoštevajoč kraj in značaj razstavišča je Ferluga pripravil vrsto olj, ki so s svojo kraško vsebino v skladu z obojim. Vendar pa je tu par podob simbolične nadstvarnosti v dokaz likovno zahtevnejšega iskanja lastne izraznosti, ki se kaže predvsem v iznajdljivosti sestav razvejanih vijug in krogel. Slednje pa tu niso več mrtvaške glave kot nekoč na predlanski sliki, marveč v človeške obraze groteskno izvotljene buče, ki jih kot lovke preprezajo iz močvirjo plazeče se korenine. Ironičen prikaz puhlosti človeških stremljenj in strasti. Sta pa morda tu potrebni, da nam bolje objasnita zakaj Ferluga v katalogu pravi, da je do sedaj slikal le po naročilu, kajti njuna vsebina ni za vsakogar.

Nasprotno pa je lepota v jeseni in pomladi prikazanih kraških pokrajin prav gotovo vsakomur razumljivo. Slika pa Ferluga te pokrajine z zelo živahno igro lopatice na kar svojstven način tisočerih drobnih zamahov tako, da se snopi barv iskre kakor mavrica na razpršenih vodah bistrega slapa. Je pa umirnejši v strogosti slik kraških stavb, v katerih menimo videti izhodišče nadaljnjega razvoja njegovega pokrajinstva, medtem ko tiste čudovite s čopiči, natančnostjo starih mojstrov naslikane buče lahko nakazujejo še nepredvideno stremljenje do višjih ciljev v obnavljanju oblikovnosti.

MILKO BAMBIČ

Kot izhaja iz kritike, ki jo objavljamo tu ob strani, razstavlja v galeriji Kraške hiše svoja dela Pavel Ferluga. Na sliki vidimo umetnika, ko razlaga obiskovalcem pomen svoje slike

60 LET KARLA MASLA-DRAGA, BRKINSKEGA HEROJA

Vsi smo bili pripravljeni dati življenje za svobodo

2.

Ko so aprila 1941 sile OSI napadle Jugoslavijo, so slovenski vojaki — med njimi tudi Maslo — pričakovali njeno junaško obrambo in poraz fašizma, bili pa so tudi pripravljeni se boriti na njeni strani, toda hitra kapitulacija jug. kraljeve vojske jih je hudo razočarala, čeprav so mnogi med njimi tudi Maslo — trdno verjeli, da se bo boj nadaljeval. Že konec julija 1941 se je Karlo zelo razveselil vesti, ki mu jo je v pismu sporočila sestra Kristina, da se je začela ustanavljati v slovenskih gozdovih nova vojska, ki se pripravlja za boj proti okupatorju. Karlo je bil tedaj že skoraj 6 let odtrgan od doma, prebil pa je več kot 4 leta v zaporu in italijanski armadi, ne da bi mu dali niti dneva dopusta, kar je bil verjetno edinstven primer v it. vojski. Po skopih sestrinih vesteh pa je postajal vedno bolj radoveden in tudi nestrpen. Mikalo ga je domov, ker bi bil rad kaj več zvedel o slovenski osvobodilni vojski in se ji, če bi le mogel, priključil. Začel je prositi za dopust. Vedno pogosteje je nadlegoval oficirje in podoficirje, naj ga puste na dopust, toda ti so zmigovali z rameni in mu odgovarjali: «Tu hai il cerchio rosso, e non si può far nulla!» (Imaš rdeči krog, zato ni mogoče storiti ničesar). Ko je ugotovil, da ne doseže ničesar, se je odločil, da za vsakršno ceno izsili dopust, s katerega se ni nameraval vrniti. Zato si je septembra 1941 z nekimi mažami povzročil vnetje ušesa. Poslali so ga v bolnico, ko pa se je vrnil, so mu dovolili bolniški dopust.

BEG IZ ITALIJANSKE VOJSKE V PARTIZANE

V začetku oktobra 1941 je Karlo Maslo prispel domov na dopust in se kmalu potem sestal z Ervinom Dolganom, pooblaščencem CK KPS za Primorsko, ki se je jeseni 1941 pogosto zadrževal pri Maslovih na Ostrožnem brdu. Ervin je Karlu povedal, da je bila ustanovljena Osvobodilna fronta slovenskega naroda, ki poziva vse poštene in svobodoljubne Slovence v oborožen protifašistični boj, in da ga je vodstvo OF poslalo na Primorsko z nalogo, da organizira partizanske čete. Karlo se je takoj odločil, primerno oblekel in si pripravil nahrbtnik. To je tem laže storil, ker je bil po povratku domov zvedel, da je njegov mlajši brat France, ki je živel od 1935. leta v emigraciji na Notranjskem, že od vsega začetka, partizanski borec in kurir.

Čeprav se ni več nameraval vrniti v Imperio, je moral po Dolganovem nasvetu in na željo staršev vendarle odpotovati nazaj v 157. polk, da bi zmedel italijanski policiji sledove in obvaroval družino pred represalijami. Domneval pa je tudi, da bi pridobil za odhod v partizane še približno 20 slovenskih fantov, s katerimi je bil v italijanski vojski.

Že preden se je vrnil v Imperio, sta se z Ervinom dogovorila, da iztirita vlak na progi Pivka - Reka pri Kilovčah. 28. oktobra 1941 (na fašistični praznik) sta odvila in odmaknila tračnice. Na poškodovani tir je privozil nemški vojaški vlak, na katerem so se vozili nemški letalci, namenjeni z vzhodne fronte na okrevanje v Opatijo in se iztirili.

MASLO IN LEGIŠA ZAŽGETA VOJAŠKO SKLADIŠČE

Karlo se je vrnil 2.11.1941 z enodnevno zamudo z dopusta, zato je bil kaznovan z 10-dnevnim disciplinskim zaporom. Med prestajanjem kazni je intenzivno razmišljal, kako naj oškoduje osovraženo italijansko vojsko.

Medtem je obvestil svoje prijatelje Slovence o začetku NOB in jih nagovarjal, naj bi skupaj zbežali in se priključili partizanom. Uspel je prepričati le Rudija Modica z Velikega otoka pri Postojni. Novembra 1941 so Maslo in njegovi prijatelji ponoči narisali na več mestih po stenah hiš v Imperii srp in kladivo, kar je vzbudilo med prebivalstvom veliko pozornost. Policija ni odkrila storilcev. Končno sta Karlo in Emil Legiša, doma iz Nabrežine, konec novembra 1941 zažgala v Imperii garnizijsko skladišče sena in slame, ki je zgorelo.

2. decembra 1941 sta Maslo in Modic, ki je prej ponaredil v štabu polka dovolilnici za vedno zapustila 157. artilerijski polk in Imperio ter se oblečena v vojaške uniforme z vlakom pripeljala v Sežano, od koder sta se napotila v Dobravlje k prijatelju Kobalu, ki je bil na dopustu in na njegovem domu počakala, da so jima prinesli civilno obleko. Nato sta nadaljevala potovanje z avtobusom proti Postojni. Nekaj dni pozneje so ju policisti že iskali po Postojni. Bila stav gostilni pri Turkovih v Hrašah, ko sta vstopila kvesturina in vprašala po niju, toda gospodinja ju je skrila v sobo. Kmalu potem sta odpotovala po skrivnih poteh proti Volčam, kjer sta se ločila in se nekaj dni pozneje priključila partizanskim enotam — Maslo v Brkinih, Modic pa na postojnskem območju.

KARLO MASLO KOMANDIR BRKINSKE ČETE

V Maslovih podatkih iz NOB je zapisano, da je vstopil v NOB 24. 12.1941. Priključil se je Dolganovi primorski partizanski skupini, ki se je pozimi 1941-42 pretežno zadrževala v Brkinih in od tam odhajala v Podgoro na Pivko, na Kras in v Vipavo. Že od začetka partizanovanja je postal Karlo Maslo eden izmed najbolj borbenih in drznih borcev Dolganove skupine. Udeležil se je večine akcij, ki jih je ta izvedla. Najprej se je izkazal v začetku februarja 1942 z zaplembo italijanske strojnice progovnim stražarjem pri Štanjelu. Razen vojaških zadev se je intenzivno udeleževal tudi prepričevanja in pridobivanja ljudi za NOB po Brkinih. Prvi drzni neposredni in uspešni napad na it. karabinjerje je organiziral in izvedel 4.4.1942 pri Ambrožiču skupaj z bratom Francem, Antonom Primcem in Ivanom Brozino. Po prvem velikem boju primorskih partizanov z Italijani na Nanosu, v katerem ni sodeloval, je z velikimi napori in nadčloveško energijo zbral razkropljene, ranjene in utrujene borce in med 20. in 25. aprilom organiziral na Suhorskem gradu v Brkinih, Brkinsko četo ter postal njen komandir. Pod njegovim vodstvom je postala četa ena izmed tedaj najbolj borbenih in najuspešnejših partizanskih enot v Sloveniji. Omenimo naj le njene najbolj drzne napade na Mali Bukovici 18.5.1942, ko je sam skočil izza vogala in razorožil stražarja, medtem ko so njegovi borci obkolili zgradbo, nato pa je sam vdrl s puško v sobo, v kateri je bilo okoli 23 vojakov, major, poročnik in podoficir ter z nameriono puško zavpil, naj se predajo. Vsi so ga le preplašeno gledali, nihče se ni drznil prijeti za orožje, bili so hudo zmedeni in zaprepaščeni, šele ko so opazili, da mu je priskočil na pomoč strojničar Sulc z zbrojevko, so brez ugovora dvignili roke. Potem v Merečah 4.6.1942, ko je tudi sam nameraval izsiliti predajo postojanke 6 vojakov, vendar je naletel na poskus odpora, ki ga je njegov zvesti strojničar Sulc že v kali zatrl.

POLITIČNI BOJ BRKINSKE ČETE

Še bolj kot drzne vojaške akcije preseneča obsežno politično in propagandno delo njegove čete po Brkinih, na Pivki in v Podgori, od koder so borci brkinske čete izgnali italijanske kolone in oglarje. Fašistični oblastniki so si namreč ma in junija 1942 izredno prizadevali, da odvrnejo ljudstvo od sodelovanja s partizani.

Pogosto so sklicevali vaške župane (Capovilla) na sestanke in jim dajali direktive, kako naj organizirajo prebivalstvo, da bo prijavljalo oblastem vsak pojav posameznih partizanov ali njihovih skupin; postavljali so po večjih in tudi manjših brkinskih vaseh karabinjerske in fašistične postojanke. Tako je npr. poklicaj junija 1942 na Pregarju župan Albert Konestabo, član fašistične stranke, neko nedeljo kmalu po Mussolinijevem govoru v Gorici, na vaški zbor (Komun), vse gospodarje in zahteval, da prijavijo vsak pojav partizanov.

Aktivisti in borci so ocenili takšne fašistične poskuse izoliranja prebivalcev od partizanov kot zelo nevarne, zato so takoj ukrepali. Že nekaj dni po pregarskem sestanku je ob zori vdrla v vas skupina partizanov in aretirala Alberta in Antona Konestaba, toda nikomur se ni nič hudega zgodilo. Z njima so ravnali človeško.

MAKS ZADNIK

(Nadaljevanje sledi)

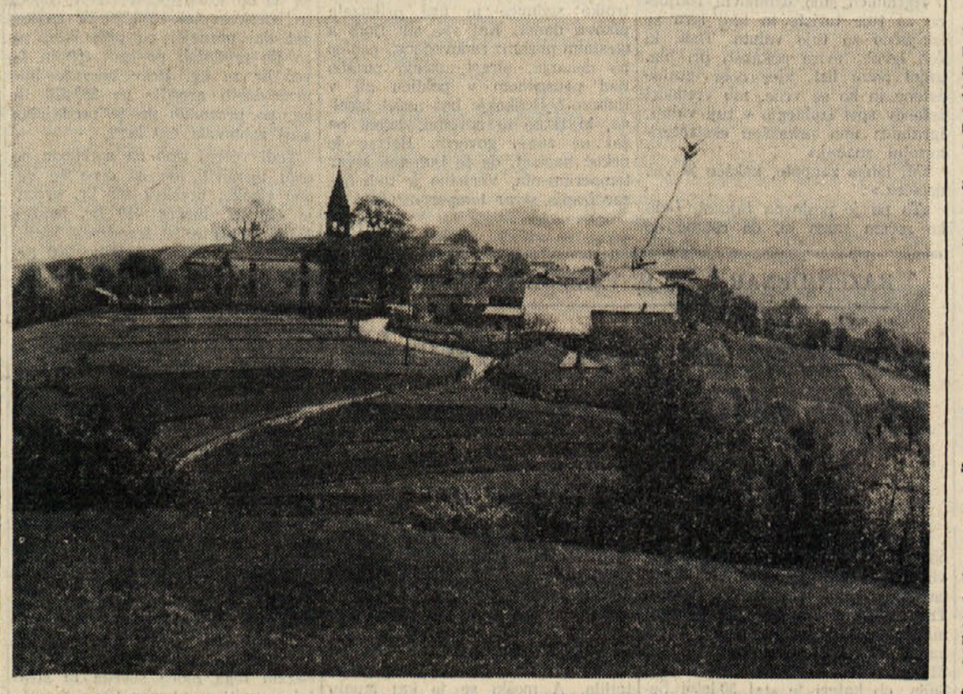

Ostrožno brdo v Brkinih, slikovita vas nad Reko. Tu se je v hiši, ki je označena s puščico, rodil Karlo Maslo

Radio Televizija

ČETRTEK, 24. AVGUSTA 1972

TRST A

7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 17.15, 20.15, 23.15 Poročila; 7.05 Jutranja glasba; 11.35 Slovenski razgledi; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Za mlade poslušalce; 18.00 Radio Olimpia; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 V ljudskem tonu; 19.10 Mortati: Oseba, država in vmesne skupnosti; 19.20 Za najmlajše; 20.00 Šport; 20.30 «Avgustov veter» — radijska drama; 21.50 Skladbe davnih dob; 22.05 Zabavna glasba.

TRST

12.10 Plošče; 14.30 Tretja stran; 15.10 Literarna oddaja; 16.00 Radijska igra; 16.20 A. Thomas: «Mignon».

KOPER

7.30, 8.30, 10.30 12.30, 14.30, 17.30, 18.30, 21.30 Poročila; 7.15 Glasba za dobro jutro; 8.00 Jutranja glasba; 9.00 Plošče Ariston; 9.15 Mini juke box; 9.30 «20.000 lir za vaš program»; 10.00 Orkester; 10.15 Z nami je...; 10.35 Glasbeni spored; 11.15 Orkestri Y. Lawson in B. Haggart; 11.30 Plošče; 12.00 Glasba po željah; 14.00 Za tiste, ki gredo na počitnice; 14.30 Počitek ob glasbi; 15.30 Z nami je...; 15.45 Plošče; 17.00 Deželni program; 18.00 Mladinski klub; 18.40 Glasba po željah; 19.10 Nepozabne melodije; 19.30 Primorski dnevnik; 20.00 Iz priljubljenih oper; 20.30 Prenos RL; 21.00 Večerna glasba, 21.40 Operne skladbe; 22.30 Orkestri v noči; 23.00 Plošče; 23.35 Solisti in ansambli; Prenos RL.

NACIONALNI PROGRAM

7.00, 8.00, 13.00, 20.00, 23.00 Poročila; 7.10 Jutranja glasba; 8.30 Popevke; 9.15 Vi in jaz; 12.10 Plošče; 13.15 Plošča za poletje; 14.00 Italijanske popevke; 16.00 Spored za otroke 16.20 Za vas mlade; 18.20 Kako in zakaj; 19.30 Francoske pesmi; 20.20 Ital. folklorna glasba; 21.00 Stari in novi pirati; 21.30 Klavirska glasba; 22.20 Povratni vozni listek; 23.10 Koncert pianista Pierra Reacha.

II. PROGRAM

7.30, 8.30, 13.30, 19.30 Poročila; 7.40 Poje G. Paoli in I Nomadi; 8.40 in 9.30 Orkestri; 9.50 Radijska nadaljevanka; 10.05 Plošča za poletje; 10.30 Poletni program; 12.40 Alto gradimento; 13.50 Kako in zakaj; 14.00 Plošča za poletje; 15.00 «Discosudisco»; 16.00 Draga RAI; 18.00 Radio Olimpia; 18.20 Vrtiljak; 18.45 Long Playing; 19.00 Zabavni tečaj angleščine; 20.10 Povratni vozni listek; 20.50 «Supersonic»; 22.40 «Princesa Tarakanova» — nadaljevanka.

III. PROGRAM

10.00 Koncert za začetek; 11.15 Klavirske skladbe; 11.45 Ital. sodobna glasba; 12.20 Pianist Wilhelm Kempff; 13.00 Intermezzo; 14.30 Plošča za poletje; 15.30 Koncert; 16.30 Klavirske skladbe; 17.20 Strani albuma; 18.00 Lahka glasba; 18.15 Ansambel «Ars Antiqua» iz Milana; 19.15 Vsakovečerni koncert, 20.00 «Frà Gherardo» — drama.

FILODIFUZIJA

8.00 Koncert za začetek; 9.00 Glasba in poezija; 9.45 Ital. sodobna glasba; 12.30 Komorna glasba; 13.15 Il pianista del «Globe» — enodejanka.

SLOVENIJA

7.00, 8.00, 9.00, 11.00, 14.00, 16.00, 20.30, 24.00 Poročila; 8.10 Glasbena matinca; 10.05 Počitniško popotovanje od strani do strani; 10.20 Paleta zabavnih zvokov; 10.40 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov; 11.20 Pri vas doma; 13.10 Plesi z Balkana; 13.30 Kmetijski nasveti; 13.40 Igrajo pihalne godbe; 14.15 Obvestila in zabavna glasba; 14.30 Priporočajo vam...; 15.10 Mladinski zbor osn. š. «Boris Kidrič» in «Valentin Vodnik»; 15.30 Z ansamblom Silva Štingla; 15.45 Med šolo, družino in delom; 16.30 Glasbeni intermezzo; 16.40 Poje baritonist Tom Krause; 17.00 «Vrtiljak»; 17.40 Orkester David Lloyd; 18.10 Koncert po željah poslušalcev; 19.15 Kitara v ritmu; 19.30 Iz kasetne produkcije RTV Ljubljana; 19.45 Naš podlistek; 20.00 Lahko noč, otroci!; 20.15 Minute z ansamblom Silva Štingla; 21.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov; 22.00 Literarni večer — Sto let slovenske lirike — XI.; 22.40 Glasbeni nokturno; 23.15 Iz albuma izvajalcev jazza; 23.40 Plesni zvoki; 24.05 Literarni nokturno — M. Bečković: Pesmi; 24.15 Iz hrvaške simf. literature.

ITAL. TELEVIZIJA

18.15 TV za otroke; 19.45 Šport in italijanske kronike; 20.30 Dnevnik; 21.00 Film: «Il cameraman»; 22.25 Glasbeni spored; 23.15 Dnevnik.

II. KANAL

21.00 Dnevnik; 21.15 TV film; 22.15 Ženska danes: «Betty Friedan».

JUG. TELEVIZIJA

19.15 Obzornik; 19.30 Gospod Piper - film; 20.00 Črni svet živali; 20.25 Jugoslovanska mesta: Pulj; 21.00 Dnevnik; 21.35 G. Neveux: Vidocq: Človek s sto imeni; 22.25 In memoriam: Dr. France Stele; 23.10 Vohuni agenti, vojaki; 23.45 Poročila.

KOPRSKA BARVNA TV

21.00 Kotiček za otroke, Mr. Piper; 21.15 Poročila; 21.30 Dekle v izložbi - film; 23.00 Francoščina.

Vanja Kraljević: Življenje in boj A. Gramscija - 7.

Poročilo Kominterni o gibanju tovarniških svetov

Ideja postaja stvarnost - Pričevanja s prizorišča borbe - Dejavnost svetov zunaj tovarniških zidov - Primer moči delavske oblasti

To je bila v osnovnih orisih Gramscijeva vizija o tovarniških svetih. Je bilo mogoče v tistem obdobju osnovati take organe (bodoče) oblasti delavskega razreda povsod? Če je takale ideja stala na trdnih temeljih proletarskega Turina, je bilo vprašanje, ali je lahko pognala korenine in se uresničila tudi drugod po državi, kjer ni bil še delavski razred tako močan in organiziran. Zlasti na zaostalem južnem področju s pretežno kmečkim prebivalstvom, ni bilo ugodnih tal za uspešno akcijo preobrazbe in spreminjanja družbenih ter ekonomskih odnosov.

Gramsci in tako imenovani «ordinovisti» so se zavedali zapletenosti naloge, ki so jo bili postavili z zahtevo po spremenitvi notranjih komisij v tovarniške svete. Vendar so imeli povsem prav, ko so verovali, da bo ideja naletela na širok odmev in zanimanje turinskega proletariata. Predvsem zato, ker je ta domala ves ta čas vodil sindikalne boje in akcije, ki so s časom prerasle v čisto ekonomske zahtevke. Delavski razred je zahteval korenitejše spremembe v statusu delavcev v proizvodnji ter organizaciji življenja in dela v tovarni.

Zato je uvodnik, ki je bil objavljen v listu «Ordine nuovo» dne 21. junija 1919. leta pod naslovom «Delavska demokracija», odjeknil med turinskimi kovinarji kot znamenje začetka boja za tovarniške svete kot manifest in poziv za uresničitev te velike ideje.

Pričevanje o tem odjeku nam je zapustil sam Gramsci, ko je zapisal:

«Povablien sem s Togliattijem in Terracinnijem na razgovore v vzgojne krožke in na sestanke po tovarnah, vabili so nas člani notranjih tovarniških komisij, da na ožjih sestankih razpravljamo o tem z aktivisti. In smo nadaljevali. Vprašanje razvoja notranjih komisij je postalo osrednje vprašanje, postalo je *ideja* «Ordine nuovo». Le-to je bilo postavljeno kot temeljni problem in cilj delavske revolucije, kot vprašanje «proletarske» svobode. «Ordine nuovo» je postal za nas in za vse tiste, ki so nam sledili, «časopis tovarniških svetov».

Vse leto je Gramsci s svojimi sodelavci intenzivno propagiral preko časopisa in delavskih sestankov ustanavljanje tovarniških svetov v obdobju, ko so bile tradicionalne institucije delavskega gibanja (Partija in sindikati) «praktično še nesposobni, da izrazijo vso bujnost revolucionarnega življenja», ko se je kazala nujnost, da se iz njih razvija «mreža proletarskih institucij, zakoreninjenih v zavesti najširših množic», se pravi mreža institucij, ki naj bi jo sestavljali tovarniški sveti.

V začetku septembra leta 1919 je bil ustanovljen prvi tovarniški svet v eni izmed «Fiatovih» tovarn. Kmalu se je izkazalo da je bilo to gibanje v pravem pomenu besede ne samo po številčnosti tovarniških svetov ustanovljenih v Turinu, ampak tudi po intenzivnosti kampanje, ki je gibanje spremljalo v tisku, po zanimanju, ki ga je vzbujalo po številnih komentarjih in objavljenih analizah.

Razumljivo je, da je imel pri razširjanju te ideje največjo vlogo časopis «Ordine nuovo». Od številke do številke je prinašal teoretične priloge, praktične predloge in dopise o delu tovarniških svetov. Objavljal je članke iz sovjetskih, francoskih in angleških časopisov, dokumente in pričevanja, prinašal je pomembne tekste teoretikov marksizma iz raznih evropskih držav in iz Amerike. Precej prostora je časopis posvečal izkušnjam delavcev v drugih državah, kjer so si prav tako prizadevali doseči neko vrsto soudeležbe v organizaciji proizvodnje in urejanju življenja v tovarnah, poleg tistega, seveda, kar se je nanašalo na delo in razvoj sovjetov v Rusiji.

Iz analize vseh teh gibanj in primerjave z lastno prakso, dalje iz proučevanja sovjetskih izkušenj in iz diskusij po turinskih tovarnah, kakor so zabeležili kronisti tistega časa, je vznikala popolnejša slika te nove oblike proletarskega samoupravljanja v katerem so sodelovali tako partijci kot nepartijci in nevčlanjeni v sindikat.

Kako so bili ustanovljeni in kako so delovali tovarniški sveti?

Navedli bomo ugotovitve, kakor se jih spominjata neposredna udeleženca teh zgodovinskih dogodkov, Mario Montagnana (že prej omenjen) in Batista Santi. Oba sta v tistih časih bila kot kovinarja zaposlena v proizvodnji in sta tako doživljala tovarniške svete neposredno na delovnem mestu, na prizorišču borbe za njihovo ustanovitev in uveljavitev.

«Gramsci nam je bil dal — piše Montagnana — temeljne ideje glede tovarniških svetov. Toda predvsem so izkušnje bile tisti dejavnik, ki nam je posredoval dokončne oblike teh organizmov.»

«Fiat je v tistem obdobju — piše Montagnana — imel na stotine oddelkov, v katerih smo opravljali določen, zaokrožen proces proizvodnje.»

«Vsi delavci brez razlike, ali so bili ali ne člani sindikata, so v določenem oddelku enkrat letno volili svoje predstavnike. Volitve so bile tajne in izvolili smo komisarja oddelka, ki pa bi ga bili lahko vsak trenutek zamenjali, kolikor bi večina delavcev menila, da je to potrebno.»

«Kolektiv komisarjevega oddelka — meni dalje Montagnana — je sestavljal tovarniški svet. Iz svojih vrst je svet izbral tri ali več delavcev (v centralnem obratu Fiata so jih izbrali celo devet) ki so sestavljali notranjo komisijo.

Prvič je na ta način nastajal v Italiji razredni organizem, ki je predstavljal v najbolj demokratični obliki, ki si jo je moč zamisliti, vse delavce brez kakršne koli razlike. To je bil inštrument razreda, ki je, kakor je govoril Gramsci, «dovršeno sodil k proizvodnji», in dvigal v delavcu, posamezno ali kolektivno, zavest, da ni le navaden «prodajalec lastne delovne sile», ampak osnovni, odločilni element proizvodnje. Ta inštrument je izražal in v vsakem trenutku ščitil, v mani ali bolj perečih vprašanjih, posamezne in kolektivne koristi delavcev.»

«Posamezni komisarji — meni nadalje Mario Montagnana - so razpravljali s tovarniškimi sveti razna vprašanja v zvezi z delavci in njihovim oddelkom. Notranja komisija je imela nalogo reševati ta vprašanja v neposrednih stikih z industrialci.»

«Tovarniški svet ni razpravljal samo o splošnih problemih obrata, ampak o vseh vprašanjih, za katere so se zanimali delavci določene kategorije, mestni proletariat in delavski razred v celoti. To je bilo tembolj potrebno, kolikor je bila z ustanovitvijo tovarniškega sveta, naj nam bo dovoljeno tako reči, zrevolucionirana celotna struktura sindikatov.

Zastopniki vseh tovarniških svetov v Turinu so se po kategorijah ali skupno ukvarjali z življenjskimi vprašanji delavskega razreda v celoti. Kakor že rečeno, se njihovo delovanje ni omejevalo le na tovarne.»

Zato je Batista Santi o tem tudi pisal:

«Ni bilo potrebno, da tovarniški svet omeji svoje pravice le na tehnične probleme, čeprav so mu zaupali delavsko kontrolo nad proizvodnjo v tovarni. Njihova glavna naloga je bila v organiziranju najširših množic, v njihovem vodenju in usmerjanju v revolucionarno borbo. Tovarniški sveti so namreč bili instrumenti, ki so odgovarjali določenemu političnemu stanju, kajti v tistih časih ni bilo revolucionarne, avantgardne partije.»

Santi poudarja, da je bil tedaj tovarniški svet tisti, ki je odločal o stavki ali njeni prekinitvi. Zbor tovarniških svetov, kot najvišja oblast delavskega razreda, je imel med drugimi dolžnostmi tudi nalogo izvolitve sindikalnega tajnika.

«Gramsci je neposredno, v tovarni in oddelkih, spremljal naše delo — piše Santi. — Ob koncu nekega dolgega razgovora o delu tovarniških svetov, nas je Gramsci opomnil: «Treba se je boriti za tovarniške svete, kakor za notranje komisije. Treba je prepričati vse delavce, med njimi tudi reformiste, o potrebi obstoja tovarniških svetov, potrebno je prevzeti proletarsko kvantiteto v revolucionarno kvaliteto, in kot ste zmagali prej, boste zmagali tudi sedaj.»

Tovarniške svete v Turinu so ustanavljali v drugi polovici leta 1919 in v prvi polovici 1920. leta. Že v jeseni 1919 je več kot trideset tisoč turinskih kovinarjev iz največjih tovarn in jeklarn imelo svoje tovarniške svete.

Na dan 3. decembra istega leta je zapisal Gramsci, so ti sveti imeli priložnost, da z delom pokažejo svojo učinkovitost in vplivajo na turinske delavce. Po nalogu partijske organizacije ki je v svojih rokah imela ves mehanizem množic (Gramsci je bil od maja 1919. leta član mestnega vodstva KPI — tako imenovane izvršne komisije — op. avt.), so tovarniški sveti, brez nikakršnih predhodnih priprav, v času le ene same ure mobilizirali 120 tisoč delavcev, razmeščenih po tovarnah. Uro kasneje je ta armada proletarcev kot plaz preplavila ulice in središče mesta ter pometla z nacionalistično in militaristično drhaljo.»

V poročilu Kominterni o gibanju tovarniških svetov v Turinu, poslano v mesecu juliju leta 1920, ocenjujoč delavnost teh novih institucij delavskega razreda, je Gramsci med drugim pisal:

«Tovarniški sveti so se kmalu utrdili. Množice so rade volje sprejele to obliko komunistične organizacije, strnile so se okrog izvršnega komiteja in energično podprle boj proti kapitalistični avtokraciji. Čeprav niti kapitalisti niti sindikalna birokracija niso želeli priznati svetov in komitejev, so ti dosegli pomembne uspehe: spodili so agente in kapitalistične vohune, izvzpostavili stike z uslužbenci, inženirji in tehniki, da bi si zagotovili vire podatkov finančnega in industrijskega značaja V poslovnih podjetjih so v svojih rokah združili disciplinsko oblast in dokazali različnim in neenotnim množicam, kaj pomeni delavsko upravljanje v industriji.»

(Nadaljevanje sledi)

Napravil je sebi slabo uslugo

Ernest Marpies, 64-letni bivši britanski minister za promet, je postal žrtev zakona, ki ga je pred desetimi leti sam predlagal v parlamentu. Sodnik za prekrške mu je za šest mesecev vzel vozniško dovoljenje, ker je po prometni nezgodi odpeljal in se ni s prijavo oglasil na policiji. Letos marca se mu je mudilo na zasedanje, spotoma je podrsal ob parkiran avto in napravil za dvajset funtov škode. Ko se je vračal z zasedanja, je hotel zataknit svojo posetnico za šipo, vendar tistega avta ni bilo več. Nekdo je vse to opazoval in stvar prijavil

Prepovedan DDT v kmetijstvu

Po 31. decembru 1972 bo v ZDA prepovedano uporabljati prašek DDT v kmetijstvu. S preparati iz tega praška so do nedavnega uničevali škodljivce v nasadih bombaža, zemeljskih oreškov in soje. Ta prepoved ne bo veljala le za javno zdravstvo na kmetijstvo pa ne bo imela večjega vpliva, ker so na tem področju že v rabi manj škodljiva kemična sredstva, ki se po določenem času razkrojejo

Horoskop

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Zvezde so vam naklonjene Na vas je, da to poizkusite. Kar velja za poslovno življenje, velja tudi za ljubezen.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Če boste preveč zaupali komaj poznanim osebam, se vam lahko pripeti nesreča. Brzdajte svoje prevroče želje.

DVOJČKA (od 21.5. do 22.6.) Če ne boste pravočasno ukrepali, vam zna kaj spodleteti. Računajte na razumevanje domačih, posebno se ljubljene osebe.

RAK (od 23.6. do 22.7.) Prenaglo sklepanje kakršnega koli posla je lahko hudo nevarno Nekoliko več počitka si privoščite.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Vse se bo prav razvijalo. Na vas je da izberete pravi trenutek za poseg. Bodite popustljivi do osebe, ki jo imate radi.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Nesporazum ali kaka večja ovira in vsi načrti bodo šli po vodi. Potolažite se, ker bo : ljubezni vse v redu.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) S previdnostjo in pametnim postopkom boste spravili v kozji rog nasprotnike. Čustvene razmere se bodo zjasnile.

ŠKORPIJON (od 24.10. do 22.11.) Družbeni in prijateljski stiki vam bi znali odpreti vrata v uspešno poslovno zvezo. Izogibajte se čvekavim ljudem.

STRELEC (od 23.11. do 20.12.) Vaše finančne zadeve se bodo zelo uspešno razvijale. Ne bo pa tako v vaših čustvenih zadevah, kjer bo nekaj šepalo.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Razpoloženi boste za vsako delo in vse vam bo šlo od rok. Zaslužek bo pa majhen. Nervozni boste in utrujeni.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Pripravite se na zelo zahtevno, vendar pa tudi uspešno delo. V družinskem okolju vam bo zelo prijetno.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Trčili boste ob popolno nerazumevanje predstojnikov. Ut ar je prehodnega značaja. Večer boste preživeli doma.

DELO 73 DELEGATOV SE BLIŽA KONCU

Lord Killanin novi predsednik mednarodne olimpijske zveze

Nasprotujoče si reakcije po izgonu Rodezije: najbolj razočaran je Brundage

MUENCHEN, 23. — Irec Lord Killanin je bil izvoljen za predsednika mednarodne olimpijske zveze. Nadomestil bo 85-letnega Averyja Brundagea, ki je po dvajsetih letih samovlade lastnoročno odstopil. Kot je že tradicija v teh glasovanjih, ni znan številčen rezultat, po neuradnih krogih pa se je razširila vest, da je Irec dobil 39 glasov, njegov nasprotnik, Francoz De Beaumont 29 glasov, en delegat pa se je baje vzdržal. Prednost si je Killanin, vedno po neuradnih vesteh, zagotovil z naklonjenostjo vzhodnoevropskih držav.

V svojem dosedanjem delovanju v sklopu olimpijske zveze je bil Killanin znan kot Brundageov pristaš, sicer pa precej bolj stvaren in predvsem prožen. To pa si je lahko razložiti z razliko v letih. Novi predsednik ima namreč 59 let in je tudi po značaju zelo dinamičen. V mladih letih je gojil veliko športov, predvsem konjske športe, tenis, golf in nekaj časa celo boks, še sedaj pa se rade volje loti

raznovrstnih poslov. V času vojne je bil vojni poročevalec iz Kitajske, sedaj pa je predsednik irske olimpijske zveze in se bavi tudi s filmi (med drugim je bil prvi pomočnik režiserja Fonde v filmu «Mogambo»). Veliko prijateljev med delegati si je zagotovil tudi s svojim skrajno veselim značajem.

Ostale naslove so podelili tako: Francoz De Beaumont bo kot najstarejši član prvi podpredsednik izvršnega sveta olimpijske zveze, podpredsednika pa bosta še Nizozemec Van Karnebeeck in Nemec Daume (tretjetno predsednik organizacijskega odbora OI). V izvršnem svetu pa bodo zastopane še Sovjetska Zveza, Španija, Nigerija, Brazilija in Japonska.

Medtem ko so delegati navidezno že pozabili na razburljive dneve, v katerih je bilo treba sprejeti sklep o Roderiji, pa se sedaj sliši vsakovrstne ocene o včerajšnji odločitvi.

Rodezijci so seveda najbolj potrti. Vodja zastopstva, Ossie Plasskett, je izjavil, da so njegovi atleti prišli v Muenchen kot športniki, in da jih je odločitev, ki so jo izsilili politiki, povsem strla. Edini med njimi, ki ni izgubil živcev, je bil Art Mandaza, eden izmed 7 črncev ekipe, ki je izjavil da «razume afriške države, ker te borijo za nekaj, kar je zanje pravilno». Veliko veselja pa je v afriškem taboru. Etiopci, ki so bili že na tem, da odpotujejo, so končno prišli do sape. Ganga, tajnik vrhunskega sveta za šport v Afriki, pa je pozval vse ostale države, ki še niso poslale svojih ekip, naj to čim prej napravijo, ker «ni več nobene ovire za nastop črnskih držav v Muenchnu». Bolj previdni so bili Angleži, ki so podali zelo diplomatsko izjavo, v kateri je poudarjeno, da so bili vedno mnenja, da lahko sprejme vsako odločitev o Roderiji samo mednarodna olimpijska zveza. Vodja ameriške atletske ekipe je pa izjavil, da je bila odločitev pravilna in da je «rešila letošnje olimpijske igre».

Tisti, ki je očitno najbolj trpel pri vsem tem, pa je Avery Brundage, ki je zabeležil ravno v zadnjih dneh svojega predsedstva svoj najhujši poraz. Njegova prva izjava je bila samo: upam, da se je to zgodilo prvič in zadnjič, če ne je za olimpijske igre prišel konec. Za olimpijsko zvezo je bil na vsak način to smrten udarec, ker je bilo dokazano, da lahko politiki odločajo tudi v njenem imenu». Potrt je bil tudi norveški predstavnik v izvršnem svetu olimpijske zveze, medtem ko je bil Španec bolj stvaren.

ODBOJKA

Ženski turnir za Trofeo «Bazoviških žrtev»

Tudi letos se bodo v Bazovici srečale ob priliki tradicionalnega turnirja za «Trofejo bazoviških žrtev» vse najboljše zamejske ekipe v ženski odbojki. Vabilu bazoviške «Zarje», ki je pokroviteljica tega tradicionalnega turnirja, so se odzvale ekipe: Breg, Bor, Kontovel, Sovodnje in seveda domača Sloga.

Organizatorji so povabili dve ekipi iz Goriške, udeležbo pa je zagotovila samo ekipa iz Sovodenj, zato bo izpraznjeno mesto v programu prevzela druga ekipa Bora.

«Trofeja bazoviških žrtev» je trenutno v lasti ekipe Brega, ki je zmagala na lanskem turnirju.

Spored letošnjega tekmovanja je naslednji:

v četrtek, 31. 8. 1972
ob 20.30: Bor A — Sovodnje
ob 21.15: Sovodnje — Sloga
ob 22.00: Sloga — Bor A
v petek, 1. 9. 1972
ob 20.30: Breg — Bor B
ob 21.15: Kontovel — Breg
ob 22.00: Bor B — Kontovel
v soboto, 2. 9. 1972
ob 20.30: finale za 3. mesto
ob 21.30: finale za 1. mesto, sledi nagrajevanje.

Tekme se bodo odigravale na dva zmagana seta, finale za prvo mesto pa na tri zmagane sete. O petem mestu bo odločalo število točk zbranih v predtekmovanjih. V primeru slabega vremena se bodo tekme vršile po objavljenem razporedu na stadionu «1. maj».

DVOBOJ ZA NASLOV SVETOVNEGA PRVAKA V ŠAHU

Remi kljub boljši poziciji Spasskega Tudi tokrat malo potez v nadaljevanju

Kljub prednosti kvalitete sovjetski šahist ni mogel prodreti v nasprotnikovo obrambo

REYKJAVIK, 23. — danes je vladalo med šahisti veliko razburjenje, ki ga je povzročila nedvomno prava bomba, ki so jo sprožili Sovjeti. Kot je znano, so včeraj sekundanti Spasskega izročili Schmidu pismo z zahtevo, da pregleda Fischerjev stol in pa naprave za razsveljavo, ki so jih prinesli iz ZDA To zato, ker je nekdo seznanil Sovjete z možnostjo, da se Fischer poslužuje nedovoljenih pripomočkov, da bi motil Spasskega in s tem povzročil slabo igro nasprotnika. Američani so seveda takoj jezno zavrnili take obtožbe in Cramer je na primer izjavil, da je «to stvar znanstvene fantastike».

POTEK 17. PARTIJE

(Spasski beli, Fischer črni)

1. e4, d6; 2. d4, g6; 3. Sc3, Sf6; 4. f4, Lg7; 5. Sf3, c5; 6. dxc5, Da5; 7. Ld3, Dxc5; 8. De2, 0-0; 9. Le3, Da5; 10. 0-0, Lg4; 11. Tad1, Sc6; 12. Lc4, Sh5; 13. Lb3, Lxc3; 14. bxc3, Dxc3; 15. f5, Sxf5; 16. h3, Lxf3; 17. Dxf3, Sa5; 18. Td3, Dc7; 19. Lh6, Sxb3; 20. cxb3, Dc5+; 21. Kh1, De5; 22. Lxf8, Txf8; 23. Te3, Tc8; 24. fxg6, hxg6; 25. Df4, Dxf4; 26. Txf4, Sd7; 27. Tf2, Se5; 28. Kh2, Tc1; 29. T3e2, Sc6; 30. Tc2, Te1; 31. Tfe2, Ta1; 32. Kg3, Kg7; 33. Tcd2, Tf1; 34. Tf2, Te1; 35. Tfe2, Tf1; 36. Te3, a6; 37. Tec3, Te1; 38. Tc4, Tf1; 39. Tdc2, Ta1; 40. Tf2, Te1; 41. Tfc2, g5; 42. Tc1, Te2; 43. T1c2; Te1; 44. Tc1, Te2; 45. T1c2 remi.

Treba pa si je postaviti vprašanje, zakaj so Sovjeti pri svojem prvem polemičnem nastopu izbrali ravno tako obtožbo, ki je navidez res pretirana. Geller je na vsak način navedel v pismu več podatkov, ki so popolnoma točni in med drugim, da ima Spasski enak stol, ki ga je napravila ista tvrdka, da pa Fischer vedno skrbno pazi, da dobi svojega. Več Američanov so tudi zasledili v dvorani, ko ni bila v teku nobena partija, zavrnitev filmskih kamer pa si je možno razlagati s strahom pred nepodkupljivo in objektivno pričo. Slabo prespana noč po vsej verjetnosti ne bi bila dovolj, da bi se sicer resen in potrpežljivi sovjetski tabor kar naenkrat odločil, da sprejme psihološko vojno, ki je stalno nudijo Američani.

Zgodilo se je, da je zaradi nove polemike 17. partija ostala skoraj v senci, pa čeprav je njen razplet precej zanimiv. Spasski je še enkrat prevzel pobudo in bil odločnejši. Fischer pa je kmalu žrtvoval kvaliteto, da bi zmanjšal nasprotnikov pritisk na kraljevi strani. Američan je še enkrat pokazal vse svoje obrambne sposobnosti, tako da je pred prekinitvijo Spasski kljub materialni prednosti zaman skušal prebiti nasprotnikovo obrambo. Izvedenci so danes v jutranjih urah izjavili, da je najbolj logičen rezultat ponoven remi da pa ima Spasski le nekaj možnosti da nasprotnika premaga in zmanjša razliko na dve točki.

Analize so verjetno pripeljale Spasskega do istega zaključka Nasprotnika sta bila namreč še enkrat zelo hitra in sta tako znova razočarala tiste gledalce, ki so slano plačali vstopnice, da bi videli v resnici komaj pet potez. Toliko je bilo namreč dovolj, da sta se tudi v 17. partiji Fischer in Spasski sporazumela za remi, ki očitno koristi samo Američanu. Pri vodstvu 10:7 namreč ni več nobenega dvoma, kdo bo končni zmagovalec, Spasski pa si lahko samo očita slab štart, ki je dovolil njegovemu nasprotniku, da sedaj igra povsem pasivno in si vedno zagotovi delitev točk. Jutri bo na sporedu 18. partija.

KOLESARSTVO

Zmaga Gimondija Basso samo drugi

Elita italijanskega kolesarstva in pa nekateri tuji predstavniki so bili v torek v središču tržaške športne dejavnosti. Na sprehajališču sv. Andreja, kjer je bila speljana 1500 metrov dolga proga, so se zbrali svetovni profesionalni prvak Marino Basso, italijanski prvak Gimondi, odkritje letošnjega Gira Španec Fuente, desetkratni svetovni prvak v dirkališčnih disciplinah Patrick Sercu in celá vrsta drugih znanih imen, med katerimi še Bitossi, Ritter in Beghetto. Skupno je nastopilo 22 kolesarjev, manjkal pa je Eddy Merckx, ki je moral v zadnjem trenutku odpovedati svojo udeležbo zaradi poškodbe na nogi.

Po vseh pričakovanjih je zmagal Felice Gimondi, kateremu ni manjkalo navijačev med sicer skromnim občinstvom. Italijanski prvak je napel vse sile, da se je pred tržaškim občinstvom izkazal, posebno še, ker je imel v najvažnejši točki programa, v vožnji na 45 km, za nasprotnike kolesarje, kot so Fuente, Bitossi in pa sprinter Basso. Svetovni prvak tokrat ni preveč zablestel, saj se je v nekaterih sprintih pustil premagati od Bitossija, drugouvrščenega v Gapu. Po tridesetih krogih je sicer zmagal v sprintu pred Gimondijem in Bitossijem, medtem ko je po nekaj sekundah prispel na cilj Fuente, ostali kolesarji pa so precej zaostali (skoraj pol kroga). Toda to mu ni zadostovalo, da bi zmagal tudi v končni lestvici, kjer ga je za eno točko prehitel Gimondi, ki je imel boljše uvrstitve.

Takoj v začetku pa je bil na sporedu omnium dvojic, kjer sta zmagala Bitossi - Beghetto pred Gimondijem - Bassom, Sercujem - Ritterjem in Fuentejem - Lopez Carrilom. Omnium je obsegal sprint na 3 km dolgi progi, nato vožnjo dvojic na kronometer, kjer sta zmagala Gimondi in Basso (po zaslugi prvega, saj je prišel svetovni prvak na cilj z zamudo), nazadnje pa še izločilno vožnjo v sedmih krogih, kjer sta po izločitvah ostala v borbi za prvo mesto le še Bitossi in Basso. Končni sprint je bil izredno borben in zanimiv, saj je Bitossi zmagal prav v zadnjih metrih z izrednim finišem.

Po izločilnih vožnjah pa je v ostalih sprintih na 1500 metrov zmagal Santambrogio, medtem ko je razočaral Zandegu, za nastop katerega je vladalo precejšnje zanimanje.

Nazadnje pa so se na progi predstavili vsi kolesarji, ki so prevozili 30 krogov. To je bila pravzaprav najzanimivejša točka celotnega večera, žal pa je bila na sporedu zelo pozno, tako da je začelo občinstvo že odhajati.

KOMU KOLAJNE V PLAVANJU?

Je res Shane Gould edina ovira za ameriške plavalke?

Avstralka je po časih sodeč najboljša, tudi Sovjetinje in ostale pa bi lahko odnesle kakšno lovoriko

Sestavljati predvidevanja o plavalnih rezultatih na olimpijskih igrah bi se zdela lahka stvar. Ogromna premoč ZDA in razmeroma nizko število držav, ki imajo močno zastopstvo v tem športu, omejuje konkurenco na manjšo število imen. ZDA bodo prisotne v vsaki panogi ženskega sporeda s tremi plavalkami, kar jim zagotavlja skoraj gotovo vsaj eno kolajno, gotovo pa bo nekaj panog, kjer bodo na drogove obesili kar tri ameriške zastave. Glavna nasprotnica za ZDA bo seveda Shane Gould, ki je na nedavnih izbirnih tekmah ZDA izgubila dva svetovna rekorda, ki sta se zdela nedotakljiva (200 in 800 metrov prosto). Dvoboj ZDA — Gould bo glavna tema ženskih plavalnih tekem. Avstralka že dalj časa ne dosega uradnih rezultatov in se njene moči točno ne poznajo, normalni potek razvoja pa bi moral prikazati, da je večkratna rekorderka še vedno najmočnejša na svetu v prostem slogu. Na tihem upa na vse štiri zlate kolajne v prostem slogu, lahkega dela pa ne bo imela prav v nobeni.

Ameriško trdnjavo ogrožajo tudi v umetnih slogih plavanja. Prsni slog je v rokah Sovjetinj, v delfinu pa je do svetovnega rekorda prišla Japonka Aoki. Hrbtni slog je še v korist Američank, nevarna pa je Madžarka Gyarmati, mešano plavanje pa je ponovno na strani ZDA. Štafete bi ZDA zmagale tudi s svojo drugo postavo.

Za razne panoge se lahko pri ženskah sestavijo naslednje prednostne lestvice:

100 m prosto: Gould, Neilson, Kemp, Wetzko, Brighita
200 m prosto: Gould, Babashoff, Rothhammer, Rijnders, Marshall, Wetzko
400 m prosto: Gould, Moras, Babashoff, Rothhammer, Calligaris, Rijnders
800 m prosto: Gould, Harsberger, Moras, Calligaris, Wegner, Bunschoten in Simmons
100 m prsno: Carr, Stepanova, Prudnikova, Harrison, Vidali
200 m prsno: Stepanova, Schönfield, Porubajko, Anke, Kaczander
100 m delfin: Daniel, Aoki, Deardruff, Nagel, Gyarmati
200 m delfin: Moe, Colella, Daniel, Neall in Kother
100 m hrbtno: Atwood, Belote, Gyarmati, Lekvesvili, Lewis
200 m hrbtno: Belote, Atwood, Gyarmati, Herbst, Palmer
200 m mešano: Vidali, Woods, Schuchardt, Petrova, Ender
400 m mešano: Vidali, Neall, Franke, Bartz in Schuchardt

V posameznih panogah branijo olimpijske naslove:

100 m prosto: Henne (ZDA) 60"
200 m prosto: Meyer (ZDA) 2'10"5
400 m prosto: Meyer (ZDA) 4'31"8
800 m prosto: Meyer (ZDA) 9'24"
100 m prsno: Bjedov (Jugosl) 1'15"8
200 m prsno: Wichman (ZDA) 2'44"4
100 m delfin: McClements (Avstralija) 1'5"5
200 m delfin: Kok (Niz.) 2'24"7
100 m hrbtno: Hall (ZDA) 1'6"2
200 m hrbtno: Watson (ZDA) 2'24"8
200 m mešano: Kolb (ZDA) 2'24"7
400 m mešano: Kolb (ZDA) 5'08"5
4x100 prosto: ZDA (Barkman, Gustavson, Pedersen, Henne) 4'2"5
4x100 mešano: ZDA (Hall, Ball, Daniel, Pedersen) 4'28"3

K.B.

ATLETIKA NA OI: NAŠI FAVORITI

Nemci in Sovjeti najmočnejši v hoji Lusis in Fuchsova zanesljiva v kopju

Maratonski tek potrebuje eksotične zmagovalce, ki dajo povod vsakovrstnim anekdotam

MET KOPJA (moški)

V tej panogi najdemo edinega gotovega zmagovalca iger Janis Lusis je nesporno najboljši metalec na svetu. Letos je samo dvakrat zablestel z metj nad 90 metrov, v eni priliki pa je šlo za svetovni rekord 93,80, katerega zasluži kot malokdo na svetu. Sovjeti so v zadnjem trenutku prijavili tudi mladega Makarova, sposobnega metov nad 85 metrov. Domačini veliko računajo na Wolfermanna, ki je letos po zanesljivosti nekakšen mini-Lusis. Odličen je tudi Finec Siitonen, ki pa meče verjetno preveč in bo za igre močno utrujen. Preveč lovi svetovni rekord. Finci bodo s težavo popravili Kinnunena, ki je v Mehiki in kasneje na FP v Atenah resno ogrožal Sovjeta. Enkratni podvig se lahko posreči (vendar samo za drugo mesto) tudi Madžaru Nemethu.

Predvideni vrstni red: 1. Lusis (SZ), 2. Wolfermann (Zah. Nemčija), 3. Makarov (SZ). V Mehiki l. 1968: 1. Lusis (SZ), 2. Kinnunen (Finska), 3. Kulcsar (Madžarska).

MET KOPJA (ženske)

Nemka Fuchs izgleda veliko boljša od vseh ostalih. Njena serija metov ob priliki svetovnega rekorda 65,06 m je zavidljiva in tudi obilica rezultatov nad 60 metrov ji daje dovolj miru, za popolno zbranost v tako napetem ozračju. Druga bi morala biti prav tako zanesljivo Poljakinja Gyiereczka, po njej pa je vsaka rešitev za tretje mesto možna. Verjetno bosta ti dve edini z rezultati nad 60 metrov. Z metom nad 58 metrov bi imela že dobre možnosti za tretje mesto tudi Nataša Urbančič, sicer pa bodo njene nasprotnice Sovjetinja Marakina, Romunka Becker in Nemka Koloska.

Predvideni vrstni red: 1. Fuchs (NDR), 2. Giereczka (Poljska) 3. Marakina (SZ). V Mehiki l. 1968: 1. Nemeth (Madžarska), 2. Penes (Romunija), 3. Janko (Avstrija).

MET KLADIVA

Bondarčuka bo težko ugnati. Njegova zmaga bi morala biti jasna ker je edini, ki z relativno lahkoto meče nad 75 metrov medtem ko drugi le priložnostno presežejo 74 m. Sovjeti bi lahko slavili tudi množično zmago ker so letos res v izredni formi in bodo morali doma pustiti dva metalca nad 74 metrov. Poleg tega so enkrat ponižali v Moskvi Nemca Sachseja na šesto mesto. Letos ni veliko pokazal Theimer, ki pa bo vseeno zelo nevaren, kolektivno pa so močni zahodni Nemci, vsi nad 73 metrov. V finale in morda tudi do 8. mesta bo lahko uspelo Videmčanu Vecchiatu. Za finale bo potrebnih najmanj 71 metrov, za kolajne pa ne manj kot 74 metrov.

Predvideni vrstni red: 1. Bondarčuk (SZ), 2. Gamski (SZ), 3. Riehm (Zah. Nemčija).

V Mehiki l. 1968: 1. Zsywotsky (Madžarska), 2. Klim (SZ), 3. Lovasz (Madžarska).

MARATON

To je največja loterija olimpijskih iger, ker se večkrat pojavijo «narodni heroji» o katerih ni nihče prej nič vedel. Nezanesljivi so tudi časovni rezultati, ker se maraton teče po odprtih cestah z različnimi višinskimi razlikami, ob različnih vremenskih pogojih. Tekač, ki ga visoko cenijo je Avstralec Clayton, najmočnejši pa so postali Sovjeti, ki že dolgo let iščejo dostojnega naslednika nekdanjemu evropskemu prvaku Popovu. Na domači progi, ob stalni podpori občinstva, ima lepe možnosti uspeha tudi Philipp. Sicer postane maraton nezanimiv ob zmagi atletov o katerih se ve vse. Taki tekači nikoli ne postanejo legendarni kot zgodovina maratona terja. Lepo je, da zmaga kak turški pastir, bosonogi Afričan ali uporni mali Azijec. V Mehiki je bila zamujena izjemna priložnost z Indijanci Tarahumara, ljudmi, ki tečejo tudi tri dni zaporedoma.

Predvideni vrstni red: 1. Clayton (Avstralija), 2. Belete (Etiopija), 3. Sčerbak (SZ).

V Mehiki l. 1968: 1. Wolde (Etiopija), 2. Kimihara (Japonska), 3. Ryan (Nova Zelandija).

HOJA 20 km

Kaže, da so zahodni Nemci dobili neverjetno dobrega atleta. Na 20 km dolgi progi so njegovi časi še drugorazredni, njegovo moč pa je treba upoštevati. Tradicija govori odločno v korist Sovjetov in vzhodnih Nemcev, delno pa tudi Angležev, ki znajo na tako napornih razdaljah trpeti kot nihče drugi. Konkurenca je v nitri hoji zelo skromna, ker ta atletska panoga ni posebno privlačna.

Predvideni vrstni red: 1. Frenkei (NDR), 2. Smaga (SZ), 3. Sperling (NDR).

V Mehiki l. 1968: 1. Golubniči (SZ), 2. Pedraza (Mehika), 3. Smaga (SZ).

HOJA 50 km

Kannenberg je na tej razdalji dosegel naravnost fantastičen čas 3 ur 52 minut in tudi drugi Nemec Nemmerich je prehodil razdaljo v manj kot 4 urah. Med dvema je skoraj 7 minut razlike in na to dejstvo je treba nekoliko računati. Nemmerich sodi med prvih 6-8 v Evropi, z zamudami približno 8 minut za prvima dvema. Če je njega Kannenberg prehitel za skoraj 7 minut, pomeni, da je sam v najboljšem primeru enakovreden prvim, morda pa tudi zelo malo počasnejši. Njegov čas in dosežek Nemmericha sta torej predvsem plod zelo lahke proge brez vzpetin in lahko tudi napake pri merjenju. Da bi se potem ne kesali, ga le postavimo za favorita

Predvideni vrstni red: 1. Kannenberg (Zah. Nemčija), 2. Soldatenko (SZ), 3. Höhne (NDR)

V Mehiki l. 1968: 1. Höhne (NDR), 2. Kiss (Madžarska), 3. Young (ZDA).

(Nadaljevanje sledi)

BRUNO KRIŽMAN

Nova sezona, stari pojavi...

«Kdo, jaz? Neee». Prizor je sicer z angleškega nogometnega prvenstva, z včerajšnjim dnem pa je znova postal vsakdanji tudi pri nas. Štartal je pokal Italije za C ligo, v nedeljo pa bodo nastopile tudi ekipe prvih dveh lig.

NOGOMET

Mladinska sekcija nogometne zveze je naznanila, da se bodo vpisovanja za nastope na mladinskem nogometnem prvenstvu, na začetniškem prvenstvu in na narašćajniških predprvenstvenih turnirjih zaključila v soboto, 26. t.m.

XX. OLIMPIJSKE IGRE münchen72

ŠE 2 DNI

MÜNCHEN — Nemška olimpijska reprezentanca ima zares smolo: telovadec Mossinger si je zvil nogo, kanuistka Gisela Grothaus si je izpahnila roko, veslač Kindlmann boleha na ledvicah, atletinja Inge Helten pa ne bo mogla nastopiti, ker se je ranila na nogi.

* * *

MÜNCHEN — *Krmar nemškega osmerca Manfred Klein bo imel prav v teh dneh rojstni dan. Kleinu zelo ugajajo kolači, slaščice in razne druge sladkarije. Na dan svojega slavja pa bo moral na vse to pozabiti, ker je namreč še 2 kilograma nad standardno težo.*

* * *

MÜNCHEN — ZDA so že sedemkrat zmagale na olimpijskih igrah v košarki. Tudi letos so Američani glavni favoriti za osvojitev zlate kolajne in mnogi izvedenci in ljubitelji tega športa so si hoteli ogledati njihove treninge v olimpijski dvorani. To pa je precej motilo trenerja ameriške reprezentance, ki je odločil, da bodo njegovi varovanci trenirali v dvorani bližnjega ameriškega vojaškega oporišča.

MLADOSTNI DNEVNIK 50. SIMONA RUTARJA

Junij.

4. Sv. telo. Procesija z velikim pompom. Gradec še nij »najliberalneje mesto v Avstriji«.

27. Praznuje Sokol v zvezi se «Slogo» «Vidov dan» pri Prinz-Coburgu. Obiskovalcev mnogo, a malo animiranosti, zakaj, ugane lehko vsakdo, ki pogleda na dnevno številko. 485)

Julij.

4. Koncert Jellačičeve godbe v Schreinerjevej pivarni na korist ubogim graničarjem. Po koncertu se stepo Hervati se Serbi zarad plemenskega sovraštva. 485a)

15. Zjutraj odrinem iz Gradca, veselejši in zadovolnejši, nego sem bil tije prišel. Ob 11. pridem do Ponikve [pri Celju], kjer sem mislil g. Terstenjaka obiskati, a ker ga nij bilo doma ostal sem v kerčmi, se malo naspal. 486) Nazaj grede sem bil zašel v gozdu še precej daleč v stran.

V Trebovljah [=Trbovljah] se zopet ustavim in grem Glowackega obiskat. Fanj fant. Imela sva se izverstno. Zaspala sva malo pred polnočijo, pri polnem bokalu vina. O peti sva bila že zopet na noga in sva ga začela na novo vleči. Potem sva šla k rudokopom, kjer je Glowacki svojo dolžnost opravil. 486a)

16. ob 11½ odidem iz Trebovelj po «železnici» do postaje tm potem dalje v Ljubljano. V Kresnicah so ležali drugi vagoni navskriž na našem tiru in zaradi tega smo morali nazaj do Litije reterirati in še le po drugem tiru zopet v Kresnice štl.

V Ljubljani najdem hitro Leveca, s kterim sva najpoprej malo okoli hodila do mraka, potem pa šla v Levstikovo kerčmo, od tod v čitalnično restavracijo, kjer sem imel priliko videti Njih mogočnost dr. Costo-Klečeplaza. Iz čitalnice sva šla k Tavčerju, kjer je bil Jurčič, dr. Ambrožič in drugi. Pili smo ga do polnoči. Od tod sva šla z Levcem v «Slonovo kavarno» 487) in potem na železnico, kjer sva se poslovila. Čakal sem še precej časa vlaka na Gorico.

17. Ob ½10 pridem v Gorico. Zdelo se mi je, kakor bi bil kako igračico v roko vzel in furlanščina glasila se mi je ravno kakor otročje jeclanje. Imel sem se več ali manj dobro v družbi starih znancev.

19. Zjutraj grem v Štandrež k Matevžu [Lutmanu], ki mi je moral svojo «štorijo» povedati. — Popoldne odrineva z Ivančičem, ki je bil medtem tudi iz Gradca prišel proti Kanalu. Tukaj najdem Jereba, ki me predstavi gospodičinama Katinki Stanič in Terezini Garlatti. Zvečer smo se imeli prav dobro pri Mihi Zega. 488)

20. Odrineva dalje peš. Pri Doblarju naju doteče voz in od tukaj se peljeva dalje do Ušnika. Od tod greva v Modrejce h Kragelnu. Popoldne smo bili na Mostu, kamor je bil tudi Pitomec iz Volč 489) prišel, in od tod gremo pod noč v Tolmin. Tukaj smo dobili Kofola in bili smo zopet in excelsis. 490) Jaz sem ostal pri Carliju čez noč.

21. Obiščem Lavriča. 491) Pozna se mu že, da ga mladeniške moči zapuščajo. — Popoldne jo vreževa z Ivančičem proti domu. Malo preden dospem k hiši srečam očeta. Bil je jako vesel, še bolje pa mati ko pridem domov. Jokala se je. Vendar je bilo vse dobro.

Bil sem bolje sprejet, nego sem pričakoval. Bližal sem se z nekim čudnim občutkom domu, a ljubezen staršev premaga vse. Le mati mi je še včasih potožila, koliko je za menoj jokala in me karala, da sem tako hitro na njo pozabil.

Doma nesem bil vesel, a zadovoljen, saj sem imel mir, prost sem bil vseh skerbij in berila mi nij ravno manjkalo.

Avgust.

2. Bil sem na Libušnjem pri obeh gospodih.

16. Bil sem v Tolminu, kjer pa nesem nikogar videl.

24. Se odpravim v Gorico (obljubil sem bil, da pridem že 15. [avgusta]). Oče je nekaj oponiral in mi šele sedaj povedal svojo misel o mojem študiranji. Recitoval mi je neko pesem o zgubljeni ovčici, sploh delal je vse mogoče, da so mi grenkiji občutki obhajali, ko sem odšel.

Prišel sem zvečer v Solkan k Bratužu. Bil sem zopet vesel.

25. Grem v Gorico in opravim nekaj opravil. Začel sem se že dolgočasiti. A vendar sem se še zmotil sedaj s to, sedaj z drugo rečijo.

26. Mislil sem po poludne oditi v Morar [=Moraro] k Tuniju, 492) a bog te vedi kaj me je zaderževalo, da nesem prišel dalje nego do Stražic in ker je malo dež rosil vernil sem se. Če sem bil do sedaj nezadovoljen sam seboj, bil sem posedaj še bolj. Kako nevidno prekletstvo me je preganjalo nekaj. Nesem se mogel več terpeti v Gorici.

27. Pregovorim Matevža v Standrežu, da gre z menoj v Videm. Kakor hitro sem v železnici sedel bil sem zopet vesel. Hitro smo derdrali mimo Berd [=Brdl] in zapustili Avstrijo. Bil sem pervikrat v Italiji. Na postajah se mi nij nič kaj dopadlo. Prišla sva v Videm. Po kratkem popraševanji dobiva Ivana Vogriga, 493) jako originalnega popa (sedaj je že ekskomuniciran) in profesorja na liceji, rojenega beneškega Slovenca. Slovenščina mu slabo teče. Po mišljenju je ves liberalec. Razkazal je nama zbirke na liceji in tehniki ter naju seznanil še z dvema drugima Slovencema. Prof. Clodig 494) pokazal nam je meteorologično postajo, kar me je jako zanimalo. Po kosilu nama predstavi Vogrig še druzega profesorja v casinu, ki je bil jako prijazen z nama in nama je pripovedoval, kako si Italija prizadeva napredovati.

Ob 4¼ se odpeljeva z Matevžem v Čedad (v corieri za 1 frk [=frank - lira]), kjer si v naglici ogledava muzej, zlasti pa «Gisolfo» (napis «Cisul» je gotovo impostura). 495) Matevž se poslovi in jaz jo vrežem sam proti Šenpetru [=Špetru Slovenov], kjer sem prenočil.

28. Šenpeterčani znajo vsi furlansko, a ne vsi slovensko.

485) Prireditev je napovedal «Slovenski narod» (štev. 140, 23. 6. 1873).

485a) O dogodku poroča «Slovenski narod» (štev. 155, 11. 7. 1874).

486) V kraju je Trstenjak služboval kot duhovnik.

486a) Avgust Glowacki (1850) je postal rudarski inženir, kot častniški namestnik se je dueležil bojev v Bosni (1878) in bil odlikovan (K. Capuder, n. d., str. 173).

487) «Slonova kavarna» je stala na istem mestu kjer danes.

488) Katinka Stanič (1848-1887), pesnica, rojena v Kanalu, zaročenka Josipa Kocijančiča (op. 25), oktobra 1874 je postala učiteljica v Kamnjah. Staničeva je avtorica ponarodele «Soča voda je šumela». Ernestina (ne Terezina) Garlattijeva je bila kanalska čitalničarka. Miha Zega je bil uradnik v Lavričevi odvetniški pisarni, nato pa je nastopil s podučiteljsko službo v Kanalu in se tu uveljavil.

489) Ivan Pitamic iz Volč je maturiral na goriški gimnaziji leta 1869, promoviral je za doktorja prava (Soča, štev. 20, 1876).

490) (Lat.)= višavah (=najboljše volje).

491) Dr. Lavrič je z letom 1874 živel ponovno kot odvetnik v Tolminu.

492) Josef(?) Tuni, Rutarjev sošolec.

493) Ivan (Giovanni) Vogrič (Vogrig, 1818-1904) je bil beneški Slovenec iz šentlenartske fare, bil je duhovnik in nato suspendiran zaradi nasprotovanja do videmskega nadškofa Casasole. Izdajal je svoj list, v katerem je pisal za reformo cerkve. O njem je izšla knjiga «Chiesa e Risorgimento in Friuli nel dissenso del Vogrig», ki jo je napisal G. Rinaldi. O njem je pisal tudi sodobni slovenski tisk (Soča, št. 21; 12. 2. in 21. 5. 1874).

494) Ivan Klodič (Clodig; 1828-1898) je bil doktor matematike in profesor fizike v Vidmu, vodil je videmsko meteorološko postajo.

495) Maja 1874 so našli v Čedadu kamniti grob, ki so ga hoteli pripisati vojvodi Gisulfu. Iz tega je nastala prava polemika, ker so se pojavili ugovori, slednjim se je pridružil tudi Rutar, ki je o stvari pisal v članku «Razmere med Slovenci in Langobardi» (Soča, 1875, štev. 9-16). Impostura pomeni naknadni vrinjeni napis.

(Nadaljevanje sledi)

Uredništvo TRST Ul. Montecchi 6/II PP 559 Telefon 793 808 794 638
Podružnica GORICA Ul. 24 Maggio 1/1 Telefon 833 82
Uprava TRST Ul. Montecchi 6/II Telefon 795 823
Oglasni oddelek TRST Ul. Montecchi 6/III Telefon 761 470
Naročnina
Mesečno 1 100 lir — vnaprej: polletna 6.100 lir, celoletna 11.000 lir. Letna naročnina za inozemstvo 17.000 lir. V SFRJ posamezna številka 1.— dinar, mesečna 14.— din, letna 140.— din.
Poštni tekoči račun za Italijo Založništvo tržaškega tiska, Trst 11-5374

PRIMORSKI DNEVNIK

Stran 6 24. avgusta 1972

Za SFRJ Tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani 501-3-270/1 «ADIT» - DZS, Ljubljana, Gradišče 10/II nad. telefon 22 207
Oglasi Za vsak mm v višini enega stolpca: trgovski 200, finančno upravni 300, legalni 400, osmrtnice in sožalja 200 lir «Mali oglasi» 80 lir beseda. Oglasi za tržaško in goriško pokrajino se naročajo pri oglasnem oddelku ali upravi. Iz vseh drugih pokrajin Italije pri S.P.I.
Glavni urednik Stanislav Renko
Odgovorni urednik Gorazd Vesel
Izdaja in tiska ZTT - Trst

ZARADI STOPNJEVANJA GVERILE V ULSTRU

V TEKU PROCES ZDRUŽEVANJA PROTESTANTSKIH POLITIČNIH GIBANJ

Protestanti se bojijo, da jih bo Anglija pustila na cedilu - Naraslo na devet število žrtev v davčnem uradu v Newryju - Ubit visok predstavnik protestantov

BELFAST, 23. — Bolj pomembni, morda, kot so vsakdanji oboroženi spopadi, atentati na Severnem Irskem, so politični razpleti sedanjega stanja, ki je postalo že skoraj nevzdržno. Da je temu tako, dokazujejo gibanja, ki se razvijajo v protestantski skupnosti. Zdi se, da so doslej protestanti upali, da jih bo angleška vlada ker so pač lojalisti, torej privrženci zamisli neomajne in večne združitve Ulstra z angleško kraljevino, ščitila do kraja. V zadnjem času pa se je pri njih porodil dvom, da angleška vlada ne namerava podpirati politike njihove odločne nadvlade v Ulstru. Zato prihaja in bo še prihajalo v prihodnjih dneh do ponovnih poskusov, da se napravi konec razcepljenosti v njihovih lastnih vrstah. Bivši prvi minister krajevne vlade Brian Faulkner in bivši minister za notranje zadeve William Craigh, ki je bil doslej eden od njegovih najhujših kritikov, sta se danes sestala z namenom da bi pripravila načrt za skupno lojalistično politiko, ki ga bosta predstavila prihodnji mesec na kongresu vseh severnoirskih strank. Craigh je povzročil svoj čas prvi zelo pomemben zlom v protestantski fronti s tem, da je prevzel vodstvo gibanja «Vanguard». To se je zgodilo, ko je angleška vlada razpustila «Storting», to je severnoirski parlament.

Pobudo za današnji sestanek je dala «Velika loža Orange» v Severni Irski. Pobudniki so bili nekoliko nezadovoljni, ker se sestanka ni udeležil pastor Ian Paisley, ki je leader stranke «Demokratic Unionist». Prav tako se sestanka niso udeležili tudi predstavniki organizacije «Loyalist Association of Workers». Zato je bil današnji sestanek, po mnenju predstavnikov «velike lože», samo uvoden in ki naj bi prispeval v bodočnosti združitvi vseh protestantskih organizacij.

Protestantski nastopi dokazujejo, da je vladajoči razred v Severni Irski zašel v hudo krizo in da sedanje stanje zahteva združitev vseh možnih političnih sil, ki naj bi s svojim enotnim nastopom zagotovile nadvlado protestantskega dela prebivalstva, ki ima v glavnem v svojih rokah vse ključne gospodarske položaje.

Medtem se je zvedelo, da je število človeških žrtev v davčnem uradu v Newryju naraslo na devet. Uradno poročilo je že pozno sinoči govorilo o osmih mrtvih, danes pa so iz ruševin urada izvlekli še deveto žrtev. Oblasti so potrdile, da tri žrtve pripadajo skupini, ki je namestila bombo v urad in ki je iz neznanih razlogov eksplodirala predčasno. Po mnenju policijskih organov, so pri atentatu sodelovale štiri osebe: tri so izgubile življenje, četrti pa se je beg posrečil, ker je bila v tistem trenutku na ulici pred poslopjem.

Danes popoldne je prišlo do ponovnih atentatov v Belfastu. Bomba je eksplodirala v nekem hotelu, ki je bil pred kratkim obnovljen, ker ga je pred časom razdejala neka eksplozija. Severnoirski gverilci so napadli neko angleško postojanko kjer so položili manjši peklenski stroj. V neki tovarni v katoliški četrti pa so zanetili požar. Sinoči so angleški vojaki razstrelili neki avto v katerem so našli malo prej 50 kilsko bombo. Avto je bil parkiran nedaleč od mestnega županstva. Oblastem se je posrečilo, da so odstranile iz vseh bližnjih poslopij vse prebivalstvo.

Nekoliko pozneje je neznan ostrostrelec v katoliški četrti Andersonstown, ki je bil skrit za nekim oknom, ubil s strelom v glavo nekega angleškega vojaka. Število angleških vojakov; ki so izgubili življenje v Severni Irski od začetka tega leta, se je tako povzpelo na 72.

Omeniti je še treba, da je ena od zadnjih žrtev gverile postal 40-letni James Johnston, ki je bil eden od najvišjih voditeljev organizacije «Loyalist Association Workers». Johnstona so našli v nekem furgonu v katoliški četrti. Imel je roke zvezane za hrbtom, na glavo pa so mu nadeli krinko. Ustreljen je bil baje s šestimi ali sedmimi streli iz revolverja. Domnevajo, da so ga neznanci prisilili, da je stopil v avto, kjer so ga potem ustrelili. V Belfastu obstaja bojazen, da bo prišlo zaradi tega umora do povračilnih akcij prizadetih političnih organizacij, kar bo še stopnjevalo nasprotja in sovražnosti med obema taboroma.

Tudi vojne ladje SZ bodo obiskale ZDA

NEW YORK, 23. — Ameriški minister za mornarico John Warner je dejal, da bo odslej vlada ZDA vabila tudi sovjetske vojne ladje, naj obiščejo to državo. Vest je objavil list združenja ameriških mornarjev «Seapower».

Warner poudarja, da ni od konca druge svetovne vojne nobena sovjetska vojna ladja obiskala ZDA. Meni pa, da bi moralo biti vabilo obojestransko; pri tem pa ne omenja, če sta vladi SZ in ZDA že sklenili kak sporazum. Warner je zelo pomembna osebnost in se je v zadnjem času posvetil predvsem mednarodnim sporazumom o omejitvi oboroževanja.

Sovjetska ugrabitelja pred ankarskim sodiščem

ANKARA, 23. — V turški prestolnici se je začel proces proti dvema Litvancema, ki sta 15. oktobra 1970 preusmerila neko sovjetsko letalo ter prisilila pilota, da je pristal v Turčiji.

Na zatožni klopi sedita Franas Brazinskas in njegov sin Algerdas. Sovjetske oblasti so svoj čas zahtevale izročitev obeh krivcev preusmeritve, toda turške sodnijske oblasti so menile, da so edino one pristojne za sojenje. Oče in sin sta obtožena, da sta zagrešila umor, poskus umora, nezakonitega vstopa v Turčijo ter nedovoljene posesti in nošenja orožja.

Brazinskasova sta se polastila letala «antonov 24», ki je odletelo z letališča v Batumu ter je bilo nasilno preusmerjeno v Odeso. Po preusmeritvi je bila ubita neka stevardesa. Obtoženca trdita, da so jo ubili sovjetski varnostni organi. Pravita nadalje, da pripadata neki tajni protisovjetski organizaciji.

POTRATNOST

Ko govorimo o kampanji, nam pride na misel volilna kampanja ali kampanja za varnost na cestah. Le redkokdaj se zgodi, da bi to besedo povezovali s čim drugim.

Neki sovjetski tednik je te dni začel dokaj nenavadno kampanjo. Že več časa objavlja pisma bralcev, ki se pritožujejo, da prebivalci Sovjetske zveze porabijo preveč kruha. Nekateri bralci zato predlagajo, da bi kruh racionirali.

Nekdo piše, da ni še nikoli videl toliko kruha med odpadki, kot v zadnjem letu; drugi se razburja, da trgovci prodajajo tudi po več kosov isti osebi, čeprav ima slednja namen krmiti s kruhom prašiče; «Preveč kruha porabimo kot vabo pri ribolovu», trdi tretji. Zanimiv je tudi dopis v katerem bralec obtožuje vodstva restavracij, da svojim gostom dajo preveč kruha.

V kampanjo je posegalo tudi uradno glasilo zveze sovjetskih pisateljev «Literaturnaja gazeta», ki predlaga, naj odslej pečejo manjše hlebce.

ARETACIJA

Pariški policaji so aretirali 16 pariških policajev.

Ne, ne gre za pomoto. Aretirani policaji so imeli nalogo, da odstranijo razbite avtomobile po prometnih nesregah, pa so iz avtomobilov vedno kaj izmaknili. Kaže da so bili navdušeni predvsem nad radijskimi aparati.

PRIIMEK

Triletni francoski deček Philippe je sirota. Zakoncema Trognon pa se je tako priljubil, da sta ga hotela posvojiti.

Postopek za posinovljenje v Franciji ni tako zapleten kot v Italiji. Sodišče pa je odredilo, da Philippa ne bo zaupala zakoncema Trognon, ker e njun priimek smešen. Slovenski prevod za francosko besedo «trognon» je namreč «ogrizek»

Angleška filmska igralka Sylvia Miles in ameriški pisatelj Tennessee Williams sta včeraj dospela v Benetke. Milesova se udeležuje beneškega filmskega festivala s filmom «Star of heat».

Z BENEŠKEGA BIENALA

VELIKA KUBRICKOVA MOJSTROVINA DVIGNILA RAVEN BENEŠKEGA FESTIVALA

(Od našega posebnega dopisnika)

BENETKE, 23. — *Z današnjim večernim predvajanjem se je raven beneškega festivala otipljivo dvignil. Eden od dveh filmov iz glavne selekcije «Benetke 33» je angleško delo ameriškega režiserja Stanleya Kubricka «A Clockwork Orange», ki bo izšlo v Italiji z naslovom «Arancia meccanica».*

Kubrick je med naj pomembnejšimi današnjimi filmskimi avtorji. Ves njegov opus, ki vsebuje med drugim filme kot «Rapina a mano armata», «Orizzonti di gloria», «Spartacus», «Lolita», «Il dottor Stranamore» in «2001 odissea nello Spazio», dokazuje, da je Kubrick izvrsten poznavalec filmskega jezika. Pri tem avtorju se popolno in genialno obvladanje tehnike takoj sprevrže v estetski in idejno globok rezultat. Morda od časa Eisensteina ni bil noben avtor tako sposoben prevesti idejo v filmske podobe. Kajti Kubrick je racionalen režiser ki uporablja film za izražanje idej prej kot čustev. Ta racionalizem pa ni intelektualizem, ker ne ostaja nikdar površinski, a se vedno izraža preko prikazanih podob; v njem se univerzalno povezuje s partikularnim.

«Arancia meccanica» bi zahteval podrobno analizo. Tukaj lahko le povemo, da gre za skrajno kompleksno delo, ki s čudovito lepo vizualno realizacijo prenese na filmsko platno knjigo Anthonyja Burgesa. Kubrick trdi, da ima raje, da film sam pove kar mora povedati, zato ga režiser noče tolmačiti. V filmu se vsekakor izraža razmišljanje o usodi človeka v današnji družbi, o nasilju kot izvorni komponenti človeka in obenem kot «babici zgodovine», o povezavi med vladujočim razredom in posameznikovo slo po obvladanju realnosti. Interpretacija Malcolma McDowella in drugih je izvrstna.

Drugi današnji film iz glavne sekcije je francoski «Nathale Granger», ki ga je režirala pisateljica Marguerite Duras. To delo je popolnoma drugačno od prejšnjega: v njem se razumski nameni nikdar ne utelesijo v prepričljiv filmski izraz in dajejo popolnoma intelektualistični učinek, ki je tipičen za mnoga tako imenovana avantgardna dela. Film ne prepriča, čeprav v njem nastopata dve odlični igralki Lucia Bosé in Jeanne Moreau.

V sekciji «Benetke - kritika» je bil danes predstavljen dober kanadski film «Čas lova». V sekciji «Benetke - mladi» pa vzhodnonemški film «Imel sem 19 let».

V okviru festivala sta se začeli še dve manifestaciji: «Dokumenti našega časa», ki vsebuje nekaj zanimivih aktualnih dokumentarcev ter selekcija italijanskih eksperimentalnih filmov mladih režiserjev, ki so jih izbrali tuji časnikarji.

Sergij Grmek

ZADNJA VEST

TRIESTINA — UDINESE 1:0

TRŽIČ, 23. — Prvi uradni nastop večnih «sovražnikov» Triestine in Udineseja, se je končal z nepričakovano zmago Tržačanov, ki so z golom v zadnji minuti igre osvojili prvi dve točki za italijanski pokal C lige. Zmaga Triestine je bila zaslužena, čeprav so jo dosegli, ko so se že vsi sprijaznili z delitvijo točk. Petagnova četa je v začetku tekme vsilila zelo hiter ritem in izvedla daljši pritisk na nasprotnikova vrata, do zadetka pa ni prišlo predvsem zaradi netočnosti napadalcev, ki očitno še niso izpilili svoje igre. Udinese se je prebil skozi nasprotnikov obroč šele proti koncu polčasa, v drugem delu pa je igra izgubila na zanimivosti zaradi utrujenosti obeh ekip. V 89. min. je D'Alessi močno streljal od daleč, Zanier je žogo prestregel, ne pa ustavil in Rakar je zelo prisebno izrabil vratarjevo napako.

V tržaških vrstah so se najbolj izkazali napadalci, predvsem pa Rizzato in Vastini, medtem ko je bil D'Alessi pod pričakovanji. Tudi obramba bo morala še popraviti nekaj napak, saj je na primer De Luca še enkrat razočaral. Največ zaslug za zmago pa nosi odlični D'Ambrogio, ki je nadomestil v vratih Cantagalla.

POLOŽAJ V VIETNAMU

Zavrnjena protiofenziva Sajgoncev pri Que Sanu

Leta 1969 bi Nixon lahko dosegel mir v Indokini - Vatikanski list o vietnamski vojni

SAJGON, 23. — Tudi včeraj je prišlo do hudih bojev nekaj kilometrov od Que Sona, ki so ga južnovietnamski partizani, skupno s topniško postojanko Sajgonce «Ross», zavzeli v preteklih dneh. Sajgonske kolaboracionistične sile so poskusile s protiofenzivo zavzeti izgubljene položaje in mesto Que Son, toda bile so odločno odbite z velikimi izgubami.

Osvobodilne sile, ki so zasedle Que Son, so uspele prodreti skozi sovražnikove vrste do nekaj kilometrov od velike ameriške baze Da Nang, ki so ga napadle z raketami in minometi ter povzročile precejšnjo škodo, ki ni bila še ocenjena.

Prav tako so osvobodilne sile v zadnjih 24 urah zavrnile nekaj napadov Sajgoncev na področju Quang Trija in jih hkrati močno obstreljevale s topništvom. Južnovietnamski partizani imajo v rokah pobudo tudi na področju osrednjih planot in v nekaterih pokrajinah blizu Sajgona, kjer so napadli številne kolaboracionistične postojanke.

Daniel Ellsberg, bivši uslužbenec «pentagona», ki je lani objavil taj ne dokumente «pentagona» o vietnamski vojni, je danes v Miami Beachu izjavil, da je Nixon že leta 1969 poslal oddelek vojaških potapljačev v severnovietnamsko pristanišče Hajfong, da bi ugotovili točke, kjer bi lahko položili mine. Poleg tega je izjavil, da je obveščevalna služba vsedržavnega sveta za ameriško obrambo že leta 1969 poslala Nixonu memorandum, ki je vseboval sedem predlogov za konec vojne v Vietnamu. Eden od teh predlogov, je dejal Ellsberg, je predvideval tudi takojšen popoln umik vseh ameriških vojakov. Kljub temu, je poudaril Ellsberg, je Nixon zavrnil to zadnjo možnost

Tudi vatikanski list «Osservatore della domenica» je posegel v vietnamsko vprašanje s člankom, ki ga je napisal ravnatelj Alessandrini. Članek se sicer sklicuje na volilno kampanjo v ZDA in pravi, da kampanja, kakršno je začel demokratski kandidat za Belo hišo, samo pomaga hanojski vladi in Vietkongu, ne pa Nixonovim naporom za umik iz jugovzhodne Azije na način, da bi ne bil preveč prizadet ameriški ugled. Alessandrini nadalje meni, da Američani bodo lahko zapustili Vietman, da pa se ne bodo pustili izgnati. Potem ko vatikanski komentator ugotavlja, da je Nixon v Vietnamu samo dedič stopnjevanja vojne demokratske uprave Kennedyja in Johnsona, pravi med drugim, da Sovjetska zveza in Kitajska, čeprav se ne neposredno udeležujeta spopada, sta vendar navzoči na razne načine, da bi na tem azijskem predelu uveljavili svoj nasprotujoči si vpliv. Zato se vatikanski časnikar «zaskrbljeno» sprašuje, ali se bo lahko govorilo o «zadnjem dejanju» vietnamske tragedije, o dnevu, ko bodo Američani resnično odšli. Nato ugotavlja, da bi bile perspektive lahko drugačne, če bi oba Vietnama našla pot neposrednega sporazuma, v spoštovanju osnovnih želja prebivalstva

PO PREUSMERITVI JEMENSKEGA LETALA

Politično ozadje gusarskega podviga

Letalo se je danes vrnilo v Aden, gusarji pa so ostali v Libiji V zadnjem času se je razvila prava vojna med obema Jemenoma

KAIRO, 23. — Preusmeritev jemenskega letala, o kateri smo poročali že včeraj, se je srečno končala. Po pristanku v Bengaziju so se namreč gusarji vdali libijskim oblastem in ni še znano, če jih Libija namerava izročiti jemenski policiji ali jim nuditi politično zavetišče.

Letalo s 55 potniki (4 so ostali v Bengaziju) je danes popoldne odletelo v Kairo, kamor je bilo včeraj namenjeno. V egiptovski prestolnici je večina potnikov izstopila, le 15 jih je nadaljevalo pot do Adena.

Ta podvig ni bil le običajna preusmeritev letala. Po dolgem času gre zopet za politično akcijo. Zračni gusarji namreč tokrat niso zahtevali odkupnine, ampak so preusmerili letalo le zato, da opozorijo svet na odporniško gibanje v Jemenu. Preusmerjevalci pripadajo namreč neki organizaciji, ki se bori za združitev obeh Jemenov.

Že več mesecev je v teku prava vojna med Demokratično jemensko republiko, katero podpira Egipt in Arabsko jemensko republiko, katero podpira Saudova Arabija. Gverilci, ki so včeraj preusmerili letalo adenske družbe «Al Yemda», pripadajo organizaciji «Orli za osvoboditev Južnega Jemena». Že med preusmeritvijo so neznanci telefonirali uredništvom bejrutskih časopisov, in jih opozorili, da je gusarski podvig le upor ekstremistični adenski vladi.

To je prvič, da je organizacija «Orlov» opravila podvig, ki je odjeknil tudi izven Jemena. Glavni spor med obema Jemenoma se seveda tiče mednarodne politike. Severni Jemen je namreč navezal diplomatske stike z ZDA, medtem ko Južni Jemen temu ostro nasprotuje. Ne smemo pozabiti, da je Jemen bogat na petroleju in prav v tej kupčiji lahko iščemo resnično jedro spora. Kapital Saudove Arabije je v zadnjih časih posegel v spor in tako je v Južnem Jemenu nastala prava gverilska organizacija «Flosy», ki je nekakšna fronta za osvoboditev Južnega Jemena in ki razpolaga z orožjem ter tudi z blindiranimi vozili. V zvezi s to organizacijo je pred kratkim poročal libanonski tednik «As Sayad», ki je omenil vest, da so ameriške vojne ladje izkrcale večjo količino najmodernejšega orožja prav ob jemenski obali. Irak je nastopil kot posrednik med obema državama, vendar pogajanja še niso stekla.

Po mnenju opazovalcev tudi ni golo naključje, da so se gusarji zatekli prav v Libijo. Gedafi je namreč že večkrat pokazal nasprotovanje južnojemenski vladi.

Jemensko letalo po pristanku na kairskem letališču.

PO POKOLU 15 JETNIKOV

Argentinski predsednik napovedal ukrepe za preprečitev protidržavnega delovanja

Vlada je omejila svobodo tiska Demonstracije študentov v vseh večjih argentinskih mestih

BUENOS AIRES, 23. — Argentinski predsednik, general Alejandro Lanusse je danes govoril o včerajšnjem poskusu pobega v jetnišnici Trelew, pri katerem je bilo ubitih 15 jetnikov. Dejal je, da bo vlada sprejela vse potrebne ukrepe, da prepreči nadaljnje poskuse, ki bi lahko «ogrožali javno varnost in škodovali interesom države». Potrdil, je, da bodo politične volitve 25. marca 1973.

Vlada je medtem sporočila, da bodo kaznovali vso protidržavno propagando, ki bi jo objavili časopisi ali ki bi jo argentinski državljani drugače širili v javnost, z zaporom od šestih mesecev do treh let. V poročilu, ki ga je izdala vlada, piše, da ni namen tega ukrepa kršiti svobodo tiska, ampak preprečiti povzročanje panike med prebivalstvom.

Zaradi pokola 15 zapornikov so v vseh večjih argentinskih mestih študenti uprizorili protestne manifestacije. V Cordobi je morala nastopiti policija, ki je s solzilnimi bombami razgnala študente, zbrane na neki protivladni manifestaciji v notranjosti tehnične fakultete. Policija je tam aretirala približno 500 oseb. V mestu Santa Fè, približno 250 km severno od Buenos Airesa, so študentje po zaključku zborovanja s petardami in zažigalnimi steklenicami napadli policijo in postavili barikade pred univerzo. S kamenjem so tudi razbili več šip vladnega urada.

V La Plati, glavnem mestu pokrajine Buenos Aires, je približno 200 študentov demonstriralo po ulicah in razbilo več izložb ter zažgalo nekaj avtomobilov. Policija je opravila več aretacij.

Na sliki: skupina pripadnikov študentov čaka na zaslišanje.

HAMBURG, 23. — Zahodnonemška časopisa «Bild Zeitung» in «Die Welt» prišeta, da bi bilo letalsko nesrečo, ki se je pripetila 14. t.m. pri Berlinu in v kateri je izgubilo življenje 156 oseb, moč preprečiti. Zadostovalo bi, da bi kontrolni stolp berlinskega letališča, ki je ukazal pilotu, naj se vrne v Berlin, dal navodila za pristanek v Dresdenu ali pa vsaj zahteval, naj pilot izprazni rezervoar v repu letala.

PREDRZEN ROP V NEW YORKU

V banki zabarikadirana roparja grozila s smrtjo sedmim talcem

Zahtevala sta letalo, da se odpeljeta v Alžirijo - Policija je enega ubila, drugi pa se je vdal - Preživeli ropar je homoseksualec in kaže, da je umsko neuravnovešen

NEW YORK, 23. — Oborožena roparja sta se zabarikadirala v newyorško banko in pridržala sedem uslužbencev za talce. Izpraznila sta blagajno, zahtevala avtomobil in letalo, da bi lahko zapustili ZDA in zagrozila da bosta sicer umorila talce. Policija pa jima je naklep preprečila in pri spopadu je bil en ropar ubit.

Roparja sta vstopila v podružnico «Chase Manhattan Bank» v Brooklynu malo preden so banko zaprli. Počakala sta, da so odšli vsi klienti, nato pa sta z orožjem v roki prisilila ravnatelja banke, da je zaprl vrata. V podružnici je bilo takrat poleg ravnatelja še šest uradnic. Od ravnatelja sta zahtevala, naj jima izroči ves denar iz blagajne, približno 29 tisoč dolarjev (18 milijonov lir).

Urednik dnevnika «Daily News» je kmalu nato telefoniral v banko in govoril z roparjema. Eden od njiju je dejal, da bi talce lahko tudi ubil, saj je vrhovno sodišče odpravilo smrtno kazen in bo že zaradi samega ropa obsojen na dosmrtno ječo. Zdi se, da sta roparja govorila tudi z nekim funkcionarjem FBI, vendar vesti niso potrdili.

Po deveturnih pogajanjih se je nad sto policistov, ki so obkolili banko, umaknilo in pred vrata podružnice so pripeljali tri avtomobile. Roparji so namreč zahtevali, da jim da policija na razpolago letalo, s katerim bodo zapustili ZDA, do letališča pa naj bi se pripeljali z avtomobili. Eden izmed roparjev, John Wojtowicz je homoseksualec in je tudi zahteval naj izpustijo iz umobolnice njegovega «moža» Ernesta Aaronsa, s katerim se je pred nekaj meseci «poročil».

K banki so pripeljali tudi Wojtowiczevo mater, ki naj bi pregovorila sina, da opusti zločinski podvig, njena prigovarjanja pa niso želenega uspeha. Neuspešna so bila tudi prigovarjanja nekega psihiatra.

Med obleganjem sta roparja ukazala, naj jima policija prinese večerjo. Agent FBI je položil nekaj hrane pred vhodna vrata, ena izmed šestih uradnic pa je hrano prinesla v notranjost. Kasneje sta roparja vrgla skozi vrata nekaj denarja, s katerim sta hotelo «plačati večerjo».

Trinajst ur po ropu sta roparja s talci zapustila banko z avtomobilom, na katerih ju je poleg šoferjev čakal tudi Aarons. Vozniki pa so bili le preoblečeni agenti FBI. Medtem ko sta roparja pozorno sledila vsaki kretnji policije pred vhodom na letališče Kennedy, se je voznik obrnil in enega izmed njiju ustrelil. Bil je pri priči mrtev. Drugi, Wojtowicz se je takoj nato vdal.

Tako se je zaključil tudi ta roparski podvig, ki je razburil večji del newyorškega prebivalstva. Dejanja roparjev so zelo zanimiva, saj je jasno, da je vsaj eden od njiju umsko neuravnovešen. Wojtowicz je namreč sam povedal nekemu časnikarju, da je homoseksualec in da je rop izvršil zato, da bi prejel dovolj denarja, da bi lahko pomagal svojemu «možu». Bila sta pa tudi prebrisana, saj sta vseh 13 ur, ko je trajalo obleganje, nista približala oknu, kar bi ju verjetno stalo življenje, saj je FBI vsepovsod naokoli namestila ostrostrelce. Ni še znano, kam sta hotela roparja odpotovati z letalom, verjetno pa je bil njun namen, da odpotujeta v Alžirijo. Ko sta zahtevala letalo, nista povedala, kam sta namenjena, dejala pa sta, da mora biti na letalu dovolj goriva za medcelinski polet.

Verjetno drži, da je Wojtowicz umsko neuravnovešen, nobenih podatkov pa ni o drugem roparju. Možno je, da je bil tudi on bolan, še bolj verjetno pa je, da je bil le zelo prebrisan in se je hotel po končanem ropu znebiti tudi Wojtowicza in njegovega «moža» ter izvajati preostali del življenja po včerajšnjega ropa. Resnice pa verjetno sploh ne bomo izvedeli, saj preiskovaci doslej niso ugotovili niti istovetnosti tega moža.

GLOBUS

HAVANA, 23. — Kongres kubanskih delavcev, ki je bil predviden za letos, so odložili na februar prihodnjega leta.

* * *

OSLO, 23. — Norveški ministrski predsednik je dejal, da bo vlada odstopila, če referendum 25. septembra letos ne bo potrdil vstopa Norveške v EGS.

* * *

BOGOTA, 23. — Nekega belgijskega duhovnika so v Kolumbiji obtožili sodelovanja s kastrističnimi gverilci.

* * *

DUNAJ, 23. — Dunajski škof, kardinal König je odpotoval v Ugando, kjer se bo udeležil nekega seminarja.

* * *

MOSKVA, 23. — Agencija TASS je sporočila, da sta sondi «Mars 2» in «Mars 3» opravili svojo nalogo.

* * *

ANKARA, 23. — Neki turški rudarski izvedenec je umrl, medtem ko je poskušal s cijankalijem zastrupiti vodovodno omrežje turške prestolnice.

* * *

LIMA, 23. — Dva mlada japonska alpinista sta se ubila med plazanjem na goro Chararaju v perujski Kordiljeri.